

V I E N Y B Ė

78 M. 19 N.

Telefonas:
APplegate 7-7257

1964 M. GEGUZES (MAY) 14 D.

192 Highland Boulevard
Brooklyn 7, New York

KAINA 20 C.

Antanas Varnas (kairėje), vadovavęs visoms tautinėms grupėms, kurios dalyvavo New Yorko Lojalumo parade, aiškina, kad eisenoje atžygiuoja lietuviai su savo vėliava. Eisenai vadovavo A. Ošlapas.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

Pabėgėlių šeima grįžo į Lietuvą

Kazys Vasiliauskas, 1623 50th Ave., Cicero, Ill., 1944 m. pabėgęs iš Lietuvos į Vokietiją ir išgyvenęs 14 m. Amerikoje, šiomis dienomis su šeima išskrenda į Lietuvą.

Vasiliauskas, kokių 43 m. amžiaus, ir sūnūs: Jurgis, 19, ir Aleksas, 17, tik laukia, kol motinai Elenai Vasiliauskienei, 38, valstybės departamentas išduos kelionės pasą. Vyrai, nors nepiliečiai, savo dokumentus greičiau susitvarkė kaip motina pilietė.

Visi tikisi iki gegužės 10-tos aplieisti JAV, nes kitaip vėl reikės atsiskaityti su mokesčių inspekcija. Lėktuve vietos jau buvo užsakytos balandžio 27-tą per V. Rasčiausko "Wide World Travel" agentūrą, Evergreen Parke, pietinėje Chicagoje. Bilietas į vieną galą vienam asmeniui kainuoja maždaug 400 dol.

Šis retas repatriantas nurodė Lietuvos pasiilgimą ir nusivylimą vaiku auklėjimu ir klimatu Amerikoje kaip svarbiausias išvykimo priežastis. Panašiai ir žmona pritarė vyrui, skųsdamasi šienlige ir išsilgimu tėvų, brolio ir sesers kurie visi gyvena Vilniuje.

— Čia jauniems žmonėms nėra kas veikti, — ramiai aiškino Vasiliauskas, turbūt turėdamas vaikus galvoje.

The New York Times korespondentas neseniai kalbėjosi su į Ameriką grįžusiais repatriavusiais armėnais, ir tie jam sakė, kad kaip tik Rusijoje jaunimui nėra kas veikti.

PARDAVĖ NAMUS

Vasiliauskai neseniai pardavė namus. Jie dabar laikinai nuomoja butą ant ramaus aukšte. Prie įprastų saliono baldų: kampinės sofos, fotelio, kotelio staliuko, kampe ant šviesaus kilimo stovėjo dvi didžiulės juodos skrynios su blizgančiais užraktais.

— Nusipirkau tris eilutes, žmona suknelių, — žemaitišku akcentu aiškino Vasiliauskas, vidutinio ūgio, raumeningas, baltais sportiniais marškiniais apsirengęs, praplikęs vyras. — Būtų tai nesivežam, nes sakė, kad čia prasti, leidžia vandenį. Ten yra geresnių, — toliau pasakojo, lyg su savim kalbėdamas. — Niekas basas nevaikšto. Maistui abu vistiek užsidirbsim, — tęsė žvilgterėjęs į taip pat tvirtai ir sveikai atrodančią žmoną, apsirengusią gėlėtą žalia sekmadienine suknele.

Iš kalbos paaiškėjo, kad daugumą žinių apie dabartinį gyvenimą Lietuvoje, o taip pat patarimų kelionei,

Vasiliauskai gavę iš V. Zenkevičiaus, antrojo sovietų pasuntinybės sekretoriaus Washingtone. Jis padėjęs sutvarkyti visus dokumentus.

Vasiliauskai su Zenkevičium ir jo žmona visą dieną praleidę Washingtone. Pas juos ir pietus valgę. Sako, abu tik laukia, kol pasibaigs tarnybos terminas ir galės grįžti į Lietuvą. Ir Zenkevičiaus nepatinkąs Washingtono klimatas, o priedo dar ir amerikoniškas maistas. Girdi, skundęsi, kad mėsa esanti be skonio. Vaišinę Vasiliauskus lietuviškais konservais. Vasiliauskas netiki, jog Zenkevičiai galėję gyvenimą Lietuvoje kiek ir pagražinti.

— Toks jaunas, gabus ir apsukrus vyras, — kalbėjo Vasiliauskas, — koks jam išskaičiavimas meluoti!

Zenkevičius gaunąs 400 rublių algos į mėnesį, daugiau kaip keturius kartus negu Lietuvos darbininkas ir mažiau negu Vasiliauskas uždirbdavo.

GIMINĖS ATKALBINĖJO

Abu Vasiliauskai prisipažino, jog giminės, išskyrus tėvus, davė suprasti, kad jie nelaiko jų grįžimo išmintingu žingsniu. Vasiliauskas papasakojo, kad

Tęsiama 12 psl.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Daug pašauktų — maža išrinktų. Tūkstantyje laikraštinių, JAV valstybės departamento paviestų išgirsti autoritetingų žodžių apie užsienio politiką, lietuvių spaudą atstovavo Vienybės leidėja V. Tysliavienė ir Draugo įgalotinė G. Krivickienė. Kadangi pastaroji nedaug įtakos turi Draugo galvų priešiškomis Washingtono linijai pozicijoms, Vienybė pasilieka vienintelis lietuvių laikraštis Amerikoje, šiek tiek ištikimiau ir teisingiau nušviečias šio krašto politikos siekimus ir laimėjimus.

Reikalą rimčiau užsienio politiką pasvarstyti pabrėžė veik vienu metu savo kalbose anądien prez. Johnson, JT atstovas Stevenson, valstybės sekret. Rusk ir senatorius Fullbright. Prez. Johnson, pavyzdžiui, pabrėžė: Mums, galingiausiai pasaulyje valstybei, apsimoka būti kantriems. Pajėgumą priešas žino. Mums gi privalu vis galvoje turėti, kad pajėgumas uždeda ir atsakomybę.

Atstovas JT Stevenson kalbėjo: Per daugelį metų komunistų sulaikymas tiksliai pareikšdavo pagrindinį Amerikos užsienio politikos tikslą. Atominiai ginklai ir bruzdėjimai įvairiuose pasaulio kampuose, betgi prašo daugiau negu vien sulaukymo. Mano nuomone, čia tiksliau paveiktų paliaubos ir taikingos atmainos. Gal ir keistokai skamba, matant, kaip daug tuo smurtas kelia gal-

Tęsiama 4 psl.

MOTINOS DIENOS ŠVENTĖJE pas Mariją Akeliene Brooklyne. Iš k. į d.: jos sūnus Antanas su dukrele, U. Daunorienė, Ramanauskaitė, sesuo Br. Spudienė (žemai), S. Ramanauskienė, Akeliene, jos marti Rita, brolienė Iz. Ramanauskienė, Mrs. Kraus, Pr. Spūdis. Stovi iš k. į d.: A. Andriuškevičius, Akeliene sūnus Petras, brolio sūnus Vytenis, brolis Ant. Ramanauskas, Kazys Kraus.

SIBIRO TREMTINIAI IR KUNIGAS JANKUS

Salomėja Narkėliūnaitė

Atsiliepdamas į Vieniybės (nr. 17) tilpusi mano rašini "Kunigas Jankus, Vienybė ir Rūta Lee", kun. L. Jankus Darbininko gegužės 1 d. pirmame puslapyje pristato visą reikalą pro savo akinus.

Atrodo, kad daug yra netiesos toje kun. Jankaus dėsotomoje "tiesoje," bet šiuokart sustojama tik ties jo "paaiškinimo" pabaiga.

Kun. Jankus rašo:

"- Iš taip galvojančio galima laukti, kad birželio tremimų proga pasakys: jei jau visuomenė taip "gina" deportuotuosius, tai pripažįsta, kad deportuotieji nebuvo tokie jau nekalti, kad buvo krislas tiesos..."

Šitokią prielaidą įsiai padaro, atrodo, dėlto, kad aname Vienybės rašinyje buvo pareikšta mintis, jog bendrai būtų buvę naudingiau kun. Jankui tą bylą ignoruo-

ti. Pati pabrėžusi, kad netiki kun. Jankui metamais kaltinimais, Vienybė anaiptol neneigė gynimosi reikalingumo, tik aiškino, kad ta gynimosi akcija buvo per triukšminga, išėjusi iš proorcijos ir todėl kenksminga, nes "gali sudaryti įspūdį, kad tam tikras krislelis tiesos yra visame tame reikale".

Kaip kun. Jankus leidžia dalykams išėti iš proporcijos, iš ribų, rodo ir ką tik pacituota jo ištrauka.

Joje įsiai sugretina du dalykus: save ir tūkstančius Sibiro tremtinių. Galima vaizduotis, kaip kun. Jankui skaudu klausytis, kai jam primetami nebūti dalykai, kaip jis sako, Betta jo kančia, kad ir kaip ji būtų gili, jokiū būdu negalima lyginti su Sibiro tremtinių kančiom.

Niekas kun. Jankaus netrėmė, net darbams neišvežė. Jis pats savo valia

paliko kraštą, kaip ir daugelis tūkstančių lietuvių. Dabar Amerikoje kun. Jankus sau sotas irapsirengęs. Sumanęs sėdasi į automobilį ir sau važiuoja.

Be visa to, kun. Jankus turi ir moralinę savo tautiečių paramą, nes jie nehoi tikėti jam metamais kaltinimais. Jis turėjo ir plačią amerikiečių visuomenės auditoriją, kurios akivaldoje įsiai paneigė jam metamus kaltinimus.

Tuo tarpu anie Sibire nevažinėjo automobiliais - jie tenai paliko jaunystę, sveikatą, galvas. O tie, kurie grįžo, didžiūmoje yra ligonys. Gi kun. Jankui čia nė plaukas nuo galvos nenukrito ir negali nukristi.

Poetinio įkvėpimo ekstazėje Adomas Mickevičius savo pagrindinio veikėjo lūpomis sykį ("Vėlinių" III d.) sušuko:

Sulaukė žmoną iš Vilniaus

Los Angeles. Prie geležinės uždangos buvusių atskirtų, o dabar susijungusių šeimų priklauso losangeliečio Vosylius šeima.

Jis neseniai sulaukė žmoną iš Vilniaus. Bet tai nebuvo žmona, su kuria, kaip daugelio lietuvių pabėgėlių, buvo nesimatyta nuo 1944 m.

"Kukli, maloni lietuvaitė", kaip apie ją Los Angeles lietuviai išsireiškė, dabar su ja susipažinęs, už Vosylius ištekėjo tik pe-

reitą pavasarį. Tada Vosylius buvo nuvykęs į Vilnių aplankyti savo motinos, kuri jam pranešė, jog turinti jam išrinkusi merginą.

Mergina, medicinos sesuo, jam patiko ir jis ją vedė, tik negalėjo kartu grįžti į Ameriką, betgi gavo iš valdžios pažadą, kad po 3-4 mėnesių jo žmonai bus išduotas leidimas išvykti į JAV pas vyrą.

Dabar valdžia ištesėjo savo pažadą.

VET. DR. BRONIUS MEDŽIKAUSKAS, kuris nuolatos gyvena Austrijoje - Tiroly, mėnesiui atvyko pasisvečiuoti į JAV. Motinos Dienos šventei išvyko į Chicago, kur gyvena jo motina ir kurios nematė 10 metų. Aplankys eilę kitų JAV ir Kanados miestus. Nuotraukoje svečias peržiūri vėliausią Vienybės numerį. Apsilankęs Vienybėje įsiai taip pat pamatė V. Tysliavienės ir S. Narkėliūnaitės filmus iš Lietuvos.

-- Aš Milijonas, nes kenčiu už milijonus!

Galima suprasti poeto pretenzingumą, ypač dar, kai tada buvo mesijanizmo laikotarpis, Galima būtų suprasti ir kun. Jankaus susigretinimą su anais Sibiro tremtiniais, jei tai būtų poezijoje, betgi dabar kun. Jankus užsilia publicistika.

Iš visko atrodo, kad kun. Jankus iš to fakto, jog Klaipėdoje jį "teisė" ir "neteisė", nori save padaryti kankiniu-didvyriu, ir jau pradėjo tam ruošti dirvą. Bet įsiai gi nėra vienintelis, kuri bolševikai "teisė" ir gal dar "teis", nei gi vienintelis iš tos Klaipėdos bylos dalyvių.

Jau kur kas didesni kankiniai, atrodo, yra tie kiti asmenys, kurie Klaipėdos telmo salėje sėdėjo kaltinamojo suole, kai tuo tarpu kun. Jankaus tik pavardė su adresu buvo jam skirtoje kėdėje.

Jei ir anie, kaip ir kun. Jankus, yra nekalti, tai jie jau yra daugiau už kun. Jankų iškentėję dvasiniai. O ką kalbėti apie fizines kančias, kurios aniems tikriausiai prasidėjo nuo jų suėmimo momento ir baigsis, turbūt, tik telmo bausmę atlikus.

Kun. Jankus savo gynimuisi New Yorke naudojosi visomis jam prienamomis laisvojo pasaulio informacijos perdavimo priemonėmis, kai tuo tarpu apie anuos teberašė laikraščiai tik iš kaltintųjų pusės. Tai gi, nė su šitais kankiniais kun. Jankus lygintis negali.

Jeigu kun. Jankus mano, kad jis, savo gynimąsi išplėsdamas net iki propagandos ribų, gerai pasielgė, tai yra jo teisė taip manyti ir taip daryti, kaip jis padarė. Bet gal gi ir kiti turi teisę savo nuomonę turėti ir ją

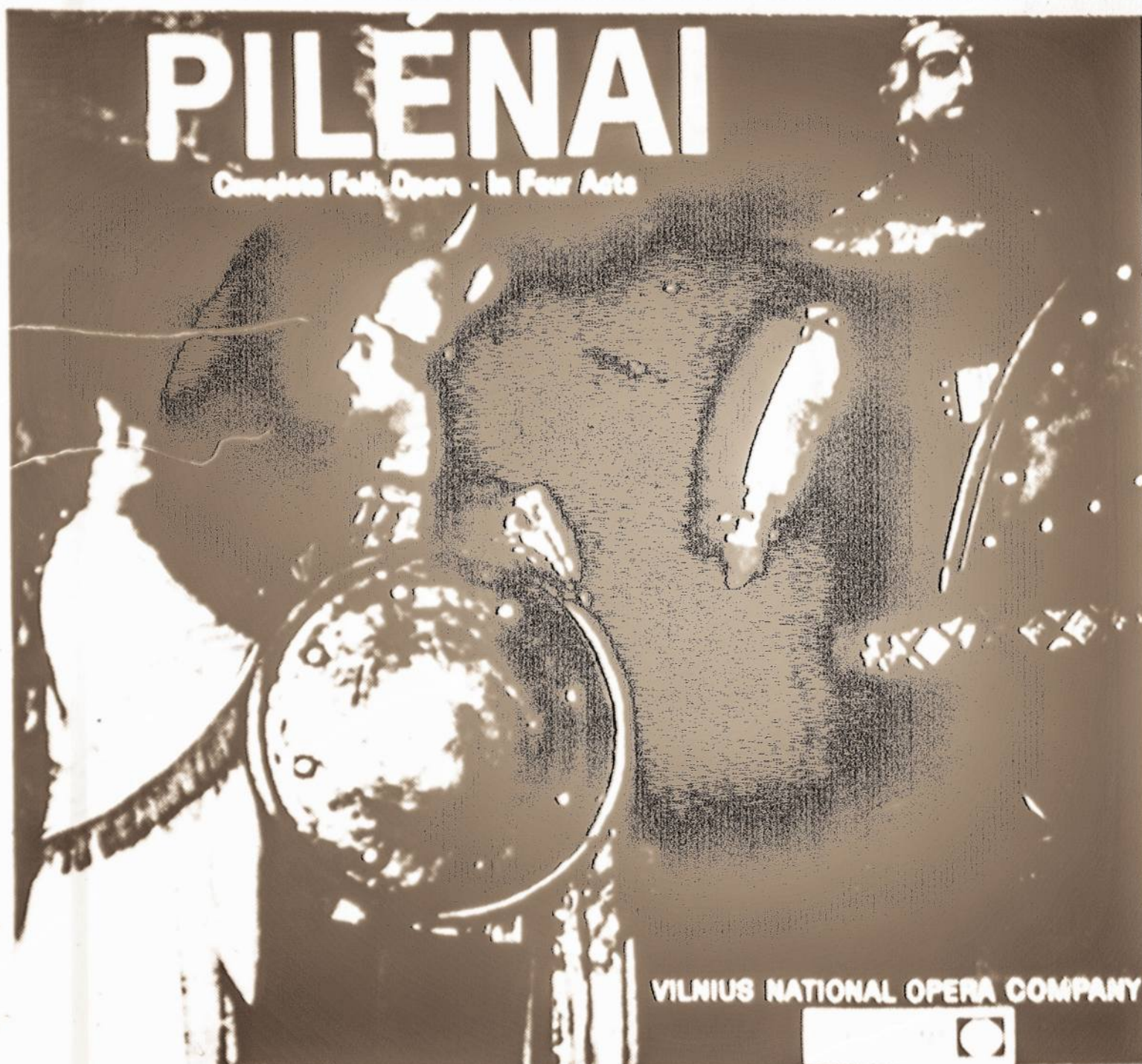
pareikšti be rizikos būti apkaltintomis, kad jie tarnauja tam priešiui, kuris kun. Jankui kėlė bylą ir jį pasmerkė.

Demokratijos principais prisidengęs, kun. Jankus nestovauja tos demokratijos, kai įsiai reikalauja; daryk taip, kaip sakau, o jei nedarai, tai tu komunistas!

Iš šitai galvojančio nieko kito ir negalima tikėtis. Įsiai nesivaržo savo reikalą pastatyti vienodoje aukštumoje su Sibiro tremtiniais, net nemanydamas jaudintis, kad tai ne tik nekuku, bet ir šventvagiška.

Taigi, jei jau kun. Jankus yra pasiryžęs iš Klaipėdos bylos susikalti kapitalo patektį į dangų, ir visomis priemonėmis to siekia, tai laimingos jam kelionės! Tik geriau būtų, kad, lipdamas į tą savo dangų, įsiai nesiremtų nei Sibiro kankinių kančiomis, nei Vienybės galva.

* MARIJĄ AKELIENĘ Motinos Dienos proga pasveikinti buvo atvykęs iš Kalifornijos jos sūnus inž. Laskūnas Antanas su žmona Rita ir dukrele, kuri sekmdienį buvo pakrikštyta Apreiškimo par. bažnyčioje. Kūmais buvo Akeliene sūnų Vytenis Ramanauskas su žmona Sigitą iš Hartfordo, Conn. Akeliene Motinos Dienos proga sveikino ir kitas jos sūnus iš Kalifornijos -- mech. inž. Albinas. Trečias sūnus Petras gyvena su motina, dabar neseniai išsirengę naujuose namuose 75 Autumn, Brooklyne. Motinos Dienos vaišėse dalyvaavo giminių ir draugų.

Visi, kurie jau įsigijo "Pilėnų" operos plokšteles džiaugiasi šiuo pirmuoju lietuviškos operos leidiniu. Šį 3-jų plokštelių albumą kiekvienas gali įsigyti už \$12.00. Prašoma kreiptis į Vienibę, arba jos atstovus.

LIETUVIŠKOJE CHICAGOJE

* LITUANISTINIŲ MOKYKLŲ pavasario šventė šiemet yra rengiama gegužės 24 d. Bučo darže, Willow Springs, prie Chicago. Šventėje žada dalyvauti per 10 Chicago lituanistinių mokyklų ir jaunimo tautinių ansamblių.

* KĘSTUTIS ZAPKUS ir Vytautas Virkau dalyvauja Chicago sritys 67-je dailininkų parodoje Chicago Meno Instituto patalpose. Ši paroda tęsis iki gegužės 31 d. K. Zapkus šiuo metu dar tebestudijuoja Prancūzijoje, bet netrukus žada grįžti Chicago.

* MANGIRDAS MOTEKAITIS, jaunosios kartos pianistas, kovo 29 d. išvyko į Bruselį (Belgijoje) dalyvauti tarptautiniame pianistų konkurse. Šis konkursas, kuris vyksta kasmet, yra globojamas Belgijos vyriausybės. Į jį paprastai suvažiuoja apie 50 dalyvių iš įvairių pasaulio kraštų.

* SAULIUS ŠIMOLIŪNAS, jaunosios kartos veikėjas, aktyviai besireiškiantis New Yorko Santaroje, viešėjo Chicagoje.

* ALFREDAS KLEINAITIS, studentas ir sportininkas, vadovauja Illinois un-to Urbanoje lietuvių taut. šokių grupei, kuri balandžio 26 d. pasirodė televizijos programoje "The Hop."

* AURELIJA GINČAUSKAITĖ, Vienybės talkininko Broniaus Ginčausko duktė, šiuo metu studijuojanti Illinois un-te Urbanoje, darbuojasi to universiteto tarptautinės studentų sąjungos vadovybėje. Ji taip pat šoka tautinių šokių grupėje ir reiškiasi kitoje lietuvių studentų veikloje.

* PROF. K. PAKŠTO paminklai statyti ir monografijai leisti komiteto skyrius Chicagoje pradėjo lėšų telkimą. Pinigai siunčiami komiteto išdalininko adresu: 4162 So. Fairfield, Chicago 32, Ill.

* KUN. FALIJONO KIREILIO, dirbančio šv. Petro ir Povilo parapijoje West Pulmane, 25 metų kunigystės sukaktis bus paminėta gegužės 31 d. Tos dienos ryte — 11 val. bus iškilmingos pamaldos šv. Petro ir Povilo bažnyčioje, o 4 val. p.p. pagerbimo vaišės Rosewood Inn restorano patalpose.

* JONAS ŠALČIUS ir Gediminas Mošinskis, Illinois un-to Navy Pier skyriaus studentai, už gerą mokslą gavo stipendijas. Mošinskis yra atvykęs iš Brazilijos ir gyvena pas savo tetą Ciceroyje.

MINI DONELAITI. - Vienybės angliškojo priedo Donelaičiui skirtas leidinys buvo išsstatytas "Pedagoginio lituanistikos instituto" parodoje, prasidėjusioje gegužės 9 d. Chicagoje, Jaunimo centro rūmuose.

V. Zalatoriaus nuotrauka

* POVILAS TAUTVAISAS, šokdamas į baštinę, susižeidė koją ir paguldytas į ligoninę. Jis yra nekartą buvęs Chicago ir Illinois šachmatų pirmenybių laimėtoju. Prieš kelias savaites jis dalyvavo atvirose Chicago šachmatų pirmenybėse, kus surinko 6,5 taško (iš 8 galimų).

* DAIL. ZENONAS KOLBA jau virš 6 savaičių guli ligoninėje, kurion buvo patalpintas po nukentėjimo eismo nelaimėje.

* CHICAGO TRIBUNE (gegužės 3 d.), rašydamas apie lenkų konstitucijos dienos reikšmę, duoda daug žinių iš Lenkijos istorijos ir daugelyje vietų mini Lietuvą ir jos uniją su Lenkija.

Lietuvių Prekybos Rūmų bankietas

DR. JEROME - JANČAUSKAS

Lietuvių Prekybos Rūmai gegužės 17 d. rengia 31-įjį metinį bankietą. Jis šiemet įvyks naujame Chicago Continental viešbutyje, į kurį kaip paprastai, sugūžės žymieji Chicago veikėjai, prekybininkai, įvairių profesijų darbuotojai ir svečiai iš kitų miestų.

Šiame bankiete pagrindiniu kalbėtoju yra pakviestas buvęs Vengrijos finansų ministras dr. Nicholas Nyaradi, kuris dabar yra JAV pilietis ir profesoriauja Bradley universitete, užimdamas Tarptautinių mokslų fakulteto vadovo poziciją. Jis yra bendradarbiavęs eilėje plačiai žinomų žurnalų ir

parašęs knygą "My Ring-side Seat in Moscow," kuri laikoma viena geriausių knygų apie komunistinę Rusiją.

Banketo meninėje programoje pasirodys sol. Jonas Vaznelis. Programos metu bus pagerbtas pasižymėjęs Rūmų narys John Pakel, Sr.

Programą praves ilgameitis Rūmų Prezidentas Joseph B. Jerome-Jančauskas, kuris daug darbuojasi, kad šią bankietą pasisektų.

Gegužės 17 d. reikia rezervuoti šiam vienam iš didžiųjų lietuviškų subvimų Chicagoje.

E. S.

Lietuvos Vyčių žinios

* 51-MASIS LIETUVOS VYČIŲ seimas šiemet įvyks Chicagoje rugpjūčio 6-9 dienomis. Seimo posėdžiai bus prarasti puošniame viešbutyje — Chicago-Sheraton, 505 N. Michigan Ave. Taip pat ta proga bus ir kitų pramogų.

* L. VYČIŲ CHORAS, kuris rengiasi dalyvauti Lietuvių Dienoje pasaulinėje

parodoje New Yorke, gegužės 2 d. L. Vyčių salėje buvo surengęs gražiai pavykusį šokių vakarą.

* ILLINOIS-INDIANOS apskrities biuletėnis (1964 m. balandžio numerį) įdėjo Renters agentūros kovo 22 d. pranešimą iš Maskvos apie Ruta Lee, kuris skamba taip: "Ruta Lee, 25, Hollywood actress, said today

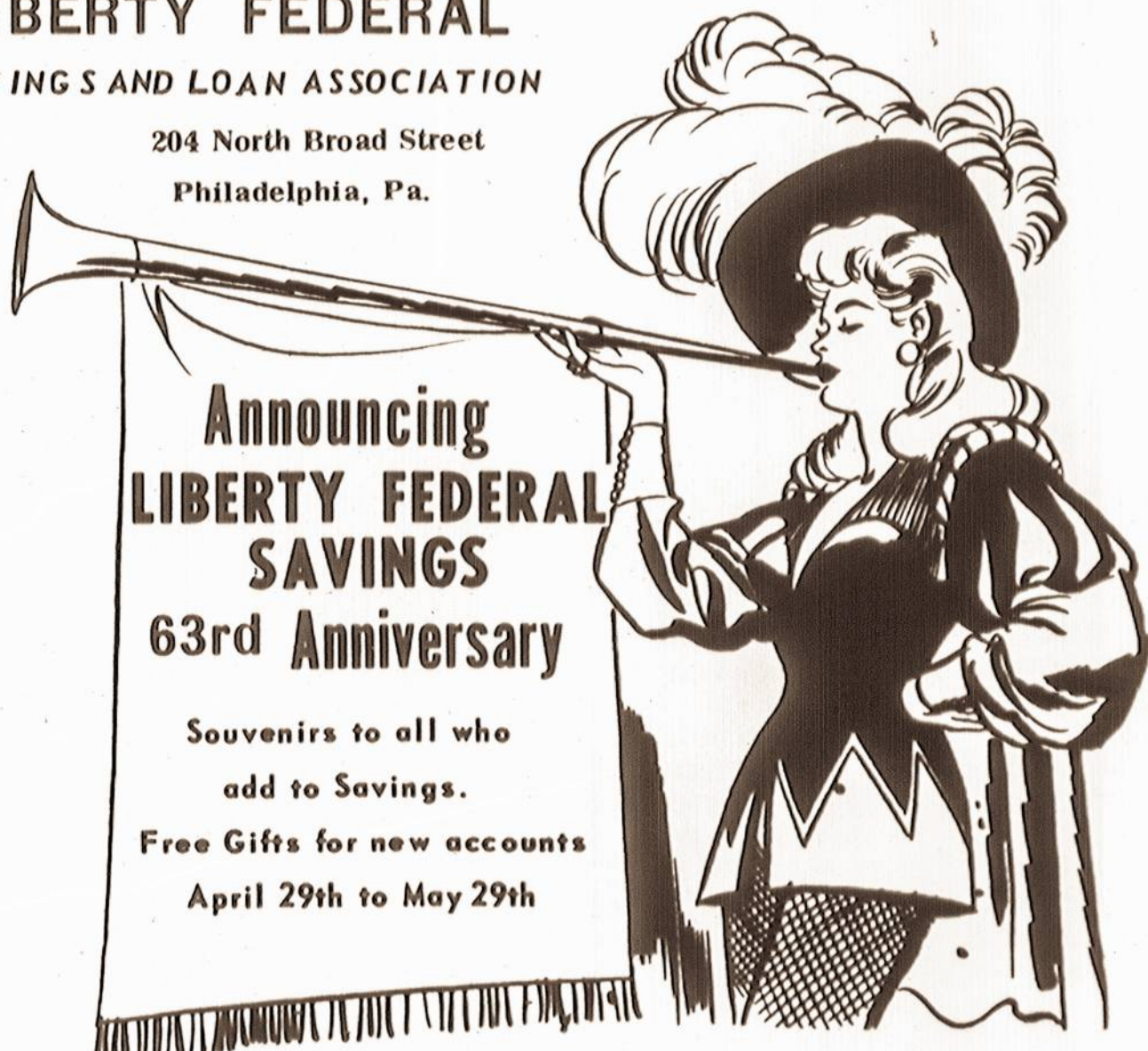
that authorities have promised that her grandmother, 84, will be allowed to emigrate to California from Lithuania. She told reporters on her return here from Lithuania that she received the pledge after several hours talk with Lithuania president Justas Paleckis."

* CHICAGOS vyčiai ruošiasi važiuoti į "Midwest Bowling Tournament, kuri rengia Daytono, Ohio vyčiai pas save gegužės 30-31 d.d.

LIBERTY FEDERAL

SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION

204 North Broad Street
Philadelphia, Pa.

Announcing
LIBERTY FEDERAL
SAVINGS
63rd Anniversary

Souvenirs to all who
add to Savings.
Free Gifts for new accounts
April 29th to May 29th

SKYRIAUS ADRESAS: Stenton and Duval Sts, Philadelphia, Pa.

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world established by Juozas Paukštytis in 1886, is published weekly by Valerie Tysliava and Juozas N. Tysliava at 192 Highland Boulevard, Brooklyn 7, N. Y. Tel.: APplegate 7-7257. Executive Editor: Valerie Tysliava, Editor: Salomeja Narkėliūnaitė; Senior Editor: Vytautas Širvydas. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office of Brooklyn, N. Y. Subscription rate: \$7.00 for one year. Three weeks' notice is required to change a subscriber's address. Advertising rates on application. All rights are reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts submitted are subject to editing by the Editor.

MES

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Atkelta iš 1 psl.

vą, tačiau faktas, kad smurtų gausybė neįžiebė didžiojo karo, įrodo paliaubų vertę, nes kai tik kur suliepsnoja, visi supuola gesinti. Tartum, mūsų amžiaus požymis būtų — gesinti. Gali būti, žmonija jau įsisąmonijo, kad iš mažųjų karų paprastai atsiranda didesni, o iš šių — pats didžiausias, kuris žmonijai esamose sąlygose būtų prazūtis.

Senatorius Fullbright (JAV Senato užs. reik. komisijos pirm.) maždaug įrodinėjo: Tarp tikrovės užsienio politikoje ir pažiūrų visados yra prieštaravimų. Tačiau kai kurie įsisenėję mitai jau varžo mums rankas. Didžiausias šaltojo karo mitas, pavyzdžiui, yra manyti, būk komunistinis blokas yra uola, kur valstybes valdo ne įvairaus pobūdžio vyriausybės, bet centralizuotą sąmokslininkų gūžta, vis siekianti laisvą pasaulį sunaikinti. Komunistų pasaulis, aišku, laisvajam yra yra įvairus, nors ir jį veikia laikas bei gyvenimo sąlygos. Jį sudaro visokios valstybės, su kuriomis galima diplomatinėmis priemonėmis įvairiai santykiuoti. Su Sovietija, pavyzdžiui, galima santykiuoti kaip su didele valstybe.

Politinė būklė pasaulyje juntamai kinta. Dvi didžiausios valstybės, Amerika ir Sovietija po senovei stiprios ir galingos, bet JT sekretorius U Thant mano, kad šimtmečiui baigiantis, pasaulyje busiančios ne dvi, bet keturios didžiosios galybės: Amerika, Sovietija, Kinija ir Vakarų Europa. Jau ir dabar balsą kelia ne taip galingieji. Kinija nesutaria su Maskva, Prancūzija (ir daug europiečių) su Amerika. NATO sąjungą kažkaip pašlijusi. Sovietijos vidus braška ekonominiai, o Rytų Europos satelitai ima vis labiau savais keliais žygiuoti. Amerikai taip pat vidus parūpo: juodukai, automatizacija, jaunimo išmokslinimas, kova su skurdu ir kriminalistais. Afrikos, Azijos ir Pietų Amerikos valstybės ima suprasti, kad visgi galiausiai turėsiančios eiti savomis kojomis, ne išmaldingomis paramomis prasisiekusiųjų. Nugalėtoji Japonija ir Vakarų Vokietija nuo karo jau atsipeikėjo ir tvirtai stovi ant kojų.

Akivaizdoje pastangų rasti naujų priemonių kintančioje pasaulinėje būklėje ginti senąjį laisvės ir taikos tikslą įdomus mūsų spaudos (išskyrus Vienybę, Metmenis, Margutį ir Aidus) maldavimai: Amerikas lietuviai, dėl Dievo meilės, pasilikite savo suakmenėjimo pozose! Neieškokite, lietuviai su lietuviu pagrindu, santykių su savo tauta. Laukite ir troškite kito pasaulinio (atominio) karo, o jo belaukdami žodžiais, ne darbais, kovokite ilgąsias distancijas!

Trakų rajone

Trakų rajone, sakoma, yra 71 lietuvių mokykla, 31 lenkų, 11 rusų, bet kai kuriose esama lietuvių, lenkų ar rusų atskirų klasių. Iš 1963 m. įregistruotų per 500 santuokų didesnė dalis buvusi tautybė mišri. ĮMiciū-

nų kolchozų grįžo iš sovietų kariuomenės traktorininkas Stepas Dainovskis ir parsivedė žmoną — rusę maskvietę Lidiją. Stepo tėvai nesvetingai marčią sutiko, kam kitos tautybės ir netikinti.

Girnakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

KODĖL ŠILUVA?

Tie, kur Washington organizuoja Šiluvos vardo kopyčią, turi didelį darbą išlietuvių surinkti aukų daugiau kaip trečdali milijono dolerių. Nors Šiluvos vardas daug kur ir spaudoje ir visuomenėje sutiko kritikos, bet kopyčios organizatoriai į visokią kritiką atsakė beveik visiškai tylą. Vadinas, neįsijautė pavojaus, kad kritikos balsai galėtų pakenkti aukų rinkimui. Aukų rinkimo organizatoriai, palyginti, mažai naudojami ir spaudos talka. Ir vis tiek tos kopyčios stovyba susilaukė tokios piniginių paramos, tiek aukų, kad joks kitas lietuvių tautinis, kultūrinis ar reprezentacinis reikalas čia ir iš tolo negali lygintis. Išėina, kad čia turime reikalo su organizatoriais, kurie veikia visai kitokiais pagrindais, negu mūsų tautinių ir kultūrinių sričių darbuotojams įprasta. Tik šiuo keliu eidami galime surasti tikruosius išsivijus masių vadus ir nustatyti jų darbus. Vadinas, jų platus ir gilumose braido milijonai, o nyktukai tik pakraščiais pliuskenasi.

Vadinas, kiek panašus į seklumos pliuskenimą kultūros valdybų ir tarybų rinkimas, net ir fondų kūrimas dažnai yra panašus į spardymą akstino.

Tai toks galėtų būti faktų konstatavimas, savų jausmų beveik neįkišant.

Bet Stasys Yla rado reikalo viešai ieškoti atsakymo į klausimą "Kodėl Šiluva, ne Aušros Vartai?" (Draugas, IV, 25 ir V, 2). Naujos medžiagos lyg ir nedavė, tenkinosi jau žinomų faktų interpretacija. Iš gan gausių pasisakymų už Aušros Vartus Stasys Yla pasirinko pagrindū vilniečių memorandumą, kitų atsitiktinių porą tik paminėdamas, daugelio balsų nepastebėdamas, net ir paminėtus prisipažindamas neskaite. Aš Vienybėje jau esu apie tą vilniečių memorandumą rašęs ir nurodęs jo labai didelį silpnumą. Teko patirti, kad dėl tos mano kritikos kai kas iš vilniečių net ant Vienybės rūstinosi. Deja, jau matosi to silpno memorandumo padariniai: Stasiui Ylai su vilniečių memorandumu susidoroti buvo ir patogų ir lengva.

Stasys Yla pripažįsta, kad lietuvių katalikų šventosios ir stebuklingosios vietos remiasi ne tyrimais ir moksliniais tikrinimais ir ne oficialiu Vatikano pripažinimu, bet ... populiarumu masėse. Reikia pasakyti, kad toks kriterijus turi labai menkos vertės.

Kur prireikė, Stasys Yla lietuviškų stebuklingųjų vietų problemą mėgino atskirti nuo tautinio klausimo. Netikino, kad Aušros Vartai neturi pirmaujančios reikšmės kitų tariamai stebuklingų Lietuvos vietovių tarpe. Iš jo rašinio kritiškai tikinčiam yra ko Lietuvos šventųjų vietų stebuklingumu nusivilti.

Savo straipsny Stasys Yla skaitytojui pateikia šešis: susimąstymo punktus. Taigi, šias mediacijas ir atlikime.

1. Sako: mūsų žmonės lengvai įjautrinami patriotiniais motyvais. Bet ar ne per

daug jais žaidžiama? — toliau Yla klausia. Susimąstome: taip, mūsų žmonės lengvai įjautrinami patriotiniais motyvais, bet tai yra mūsų žmonių dorybė. Bloga, kad šią dorybę daug kas išnaudoja piktam. Pvz. kažkas daro bizi ir bando jį jungti su lietuviškuoju patriotizmu, kažkas kuria kokią partiją ir ją daro patriotiška (kitų partijų ir žmonių patriotizmą laikydamas menkesnės rūšies), kažkas statydira kopyčią sveitimiesiems ir sako tai tarnaus Lietuvai ir t. t.

2. "Mūsų patriotikoje persveria jausmas — be gilesnių kultūrinių, istorinių šaknų. Per stipriai veikia kažkada susikurti įspūdziai, vėliau nepatikrinami racionalistiškai". Susimąstome: taip — lietuvių patriotikoje persveria jausmas, racionalistiškai nepatiktintas. Racionaliai patiktintais jausmais lietuviai nebūtų sukėlę tautinio atgimimo (lenkai tik juokėsi, litvomanais vadino), su racionaliai patiktintais jausmais nebūtų buvusi iškovota Lietuvos nepriklausomybė. Su racionaliai nepatiktintais jausmais prieš bolševikus kovojo partizanai. Kažin, ar ir Washingtono kopyčia būtų įmanoma pastatyti, jei lietuviai gyventų su racionaliai patiktintais jausmais? Stasys Yla kerta šaką, ant kurios pats sėdi.

3. Ar ne slava! sako, maišo lietuviams galvas religiją lenkti tautiškumui? Susimąstome! Bet ne, čia susimąstyti nereikia, čia reikia tik prisiminti. Juk daug lietuvių naujaisiais laikais bastėmės po platų pasaulį, matėme daug kraštų ir pažinome daug tautų. Tikėjimo ir tautybės santykiuose žmonės retai kur taip pasimetę, kaip lietuviai. Lietuvių tauta visada buvo nepaprastai stipri ir kovinga tada, kai religiniai ir tautiniai interesai sutapdavo (pvz. kova prieš spaudos draudimą buvo drauge kova ir už tikėjimą). Išsivijoje lietuvių išlikimas yra tokia problema, kad laimėjimas galimas tik visokių interesų vieningu veikimu. Darnumo nesukurs nei religijos lenkimas tautiškumui, nei tautiškumo lenkimas religijai.

4. Stasys Yla įtaria, kad lietuvių inteligentija didesnio dėmesio ir reikšmės stebuklingoms vietoms nesikia, jas prisimena tik tada, kai jos tinka ginti kitiems reikalams. Čia būtų įdomus inteligentinis dėmesys lenkų, vokiečių, prancūzų ir kitų tautų, gal ten ir labiau vertinamos stebuklingos vietovės, kurių stebuklingumas paremtas tik masių judėjimu tam tikrų šventųjų metu. Kai Yla kalba apie Aušros Vartus, tai darosi įspūdziai, kad Aušros Vartai yra ir garsingi ir stebuklingi propagandos dėka. Išėity, kad Šiluva! reikia propagandos. O inteligentinis dėmesys nori užtikrinimo, kad stebuklai būtų tikri, ne legendos ar senų laikų pasakojimai.

5. St. Yla klausia, ar Marijos kultas nėra mūsų krikščioniškosios kultūros dalis, tautos dvasios ūgdymo faktorius? Bet prie šio klausimo nėra ko ir susimąstyti, nes

Nukelta [5 psl.

MUMS

RAŠO:

(Laiškų skyriuje telpanti medžiaga nebūtinai atstovauja redakcijos nuomone. PED.)

Dėl kun. Jankaus...

Kun. Jankaus savo aiškiniame spauda! ryšium su jo "teisimu" Klaipėdoje buvo nurodęs, kad jis Skuode buvo Raudonojo Kryžiaus atstovas. Kiek prisimenu, žydų šelpimas getuose vokiečių buvo griežtai uždraustas, tad, jei kun. Jankaus juos šelpė, tai tik galėjo šelpti iš savo kišenės, sargybinams nematant, o ne kaip oficialus Raudonojo Kryžiaus atstovas, atvažiavęs su vežimu paketų arba atsinešęs maišą ant pečių.

Sunku tikėti, kad Skuodo geto ir Skuodo geto ir Skuodo Raudonojo Kryžiaus skyrius būtų turėję ypatingų privilegijų.

M. ŠALTENIS

New York, N. Y.

Jūsų redaktorė Salomėja Narkėliūnaitė rašo, kad Vienybė laikosi amerikinio žurnalizmo stiliaus ir objektyviai informuoja savo skaitytojus.

Štai BALFo direktoriai nutarė papeikti Vienybę už tai, kad ji painformavo skaitytojus apie kun. L. Jankaus teisimą ir nuteisimą, nors Vienybė šia proga pasielgė ne visai objektyviai, nes prie informacijos pridėjo savo subjektyvų abejojimą dėl kun. Jankui pateiktų kaltinimų ir dar pacitavo lenkų laikraščio abejojimą, o prie informacijos nereikėjo savo abejojimo jungti.

Dėl to BALFo pasiūlymo tai kyla abejojimas, ar BALFas neišėjo iš kompetencijos — iš labdaros sukdamas į politiką. Man atrodo, kad jis bus iškrypęs iš vėžių, nes visomis jėgomis

šoko ginti kun. Jankaus, lyg jo byla būtų ne valstybės teismo, o džiunglių plėšikų nagrinėta. Lietuvių tauta yra okupuota ir diktatūriškai valdoma, bet diktatūra ne visur ir ne visais atžvilgiais yra džiungliškas chaosas.

Teisimas, ypač kriminalinių bylų, yra valstybės funkcija, todėl sakyti, kad teismo nutarimo paskelbimas kažkas nusikalstamo ir pykimas už tai atrodo visiškai ne vietoje.

Z. M-15

Brooklyn, N. Y.

P. S. Pasirašyčiau pilna parvardė, bet nenoriu, kad pasakui susilaukčiau koklių respesijų iš kun. Jankaus "gynėjų", nors iš aš jo nesmerkiu, tik nepritariu jo taktikai.

Gerbiamieji,

Šiunčiu prenumeratą už du metus ir šia proga noriu padėkoti už laiku prisijusias "Pilenų" operos plokšteles. Mums yra didelis malonumas operą pasiklausyti. Dėkoju labai. J. Nomeikienė Rochester, N. Y.

NELAUKTI SVEČIAI

PRANĖ LAPIENĖ

Aš turėjau svečių. Nematytų, iki šiol mažai žinotų, bet, pasirodo, jie mane gerai pažįsta ir ne nuo šiandien.

Sutikti lietuvių man visada labai miela, nesvarbu pažįstama, ar ne. Ir šįsyk paprašiau svečius atsisėsti, o pati paskubėjau vaišių. Tik šie vyrai, lyg ir nenoromis, išmetė po burnelę ir lyg ir ne savo dantimis kramtė sūrio, kurio man pristato Antanaitis, turįs krautuvę Brooklyne.

Po antro stiklelio vienas jų prabilsta: -- Atvykome rimtu reikalu. -- O antrasis priduria: -- Mūsų lietuviško gyvenimo reikalu.

-- Bus malonu pasikalbėti. Kas naujo? -- klausiu ir tuo pat kartu tariasi žinančiai tą reikalą; pamaniau, kad greičiausia prašys kokiam nors tautiniam reikalui aukos.

-- Tai mes dėl Vienybės. Ponia rašinėjate jį, jį remiate, kuri pasidavusi mūsų tautos priešui dirba.

Dabar aš nustembu: -- Kas verčia jus galvoti ją dirbant mūsų priešui?

-- Klausiu ir įvardinu jos bendradarbius, aiškindama, kad jie visi geri lietuviai, visą gyvenimą sielojasi savo tautos reikalais, nors jų dalis čia gimę ir augę ir Lietuvos dar nematę. Net ir pati Vienybės leidėja suaugusi tik pernai pirmą kartą Lietuvoj viešėjo.

Mane pertraukia:

-- Taigi, tas jos viešėjimas ir išryškino viską; Vienybė tarnauja Lietuvos okupantams.

-- Ponia, ar jūs rimtai kalbate? Ar tik tokiu tikslu pas mane atvykote?

-- Daugiau negu tiek. Mes prašome poną atsiritoti nuo Vienybės. Tamsta mes gerbiame ir norime matyti Tamstą su mumis, kaip buvote anais mums sunkiais laikais. Kodėl Tamstai dirbti laikraščiu, kuris nieko neatstovauja, o tik talkininkauja mūsų priešui. Ar pagalvojate?

Įsižeidus pasijutau. Norėjosi vienu ypu išplinti visą išmintį, prisisemtą iš jų pačių, vadinamųjų tremtinių, laiškų. Norėjosi balsu suabejoti kokių tikslu ir jie išbėgo iš Lietuvos. Prasi-kaltę kam ar bijodami komunistų režimo?

Bet vietoj to, aš ramiai, tarytum aiškintis jiems pradėjau, sakydama, kad Vienybėje bendradarbiauju per 30 m., kad ją laikau naudingą mūsų visuomenei nemažiau, kaip 1886 m., jos gimimo metais. O kad Vienybė neatstovauja jokios partijos - juo geriau. Joje atsiranda vietos įvairioms mintims.

-- Taip, tai taip -- jie vėl mane pertraukia, -- bet šiandieninė Vienybė juodina lietuvius, įtarinėja juos draug su Lietuvos okupantais dirbus, net kai ką atlikus ten žmogžudystę.

Matau, mano svečiai pradeda karščiuotis. Jie neturi dar per 50 metų. Bėgdami iš Lietuvos negalėjo būti labai reikšmingi valdininkai, bent man jų pavardės nebuvo girdėtos, nors dabar tam tikrojo spaudoj lyg ir matytos.

-- Bergždžias jūsų žygis, gerbiameji. Vienybėje turime visi padėti. O jai prikišti galime bent tai, kad jos redaktoriai ir bendradarbiai įsitikinę, kad skaitytojams reikia perduoti visas žinias, nežiūrint kad kai kurios jų būtų ir skaudžios. Lygiai taip, kaip daro Amerikos laikraščiai. Be abejo, matote kad ir New York Times neapsiriboja vien "geromis" žiniomis.

-- Tai žydų laikraštis! -- Abudu, jie pakeltu balsu surinkta.

-- Vienybė leidžiama amerikietės, kuriai savo krašto gerovė tiek pat rūpi, kaip ir jos tėvų žemės, ir ji stengiasi kiek gali padėti mūsų tautai. Ne vienas negalėtų įrodyti jos prasikaltimo. Na ir ką?

-- Geriausias įrodymas jos įspūdžiai iš Lietuvos. Kaip ji vaizduoja mūsų kraštą, kur žmonės vergų gyvenimu prislėgti, pusbadžiu gyvendami velka jiems uždėtą jungą, o ji tematė ten visko pilna, gražu, visų pasitenkinimą...

Jie paleidžia savo fantazijos vadžias, kalba visa "pagražindami", iki aš paprašau palikti ramybės jiems nepatinkamus žmones ir laikraščius.

Juos išleidus, įkniu bu į laiškų dėžę, man susijusių iš Vokietijos barakų, mane

DR. B. DIRMEIKIS, kurio 1948 m. iš Paryžiaus Pr. Lapienė rašyto laiško ištraukos žemiau spausdinamos, yra buv. paskutinis Lietuvos Aido vyr. redaktorius ir vienas iš VLIKo organizatorių. Atvykęs Amerikon [sijungė] [ALT Sąjungą] ir yra buvęs centro valdybos nariu. Nuo 1950 iki pat mirties 1961 m. kovo 13 d. redagavo Margutį. Su V. Rasteniu yra parašęs "Lietuva Tironų Pančiuose".

informavusių apie tenykštį jų gyvenimą bei apie tam tikrus asmenis ir apie jų iš Lietuvos išvykimo priežastis. Bet aš įsitikinusi esu, kad iki tokių laiškų autoriai tebėra mūsų tarpe, jų

žodžių ginti Vienybės negalima, nes ir juos pradės terorizuoti.

Su gailėsio atdūsiu vartau mirusių žmonių laiškus. Vieną jų kopijuojau ir siunčiau. Reikia ką nors daryti,

kad įtikintum visus, jog Vienybėje telpa nemalonioms žinios nėra vien "persispaudintos", iš kitų laikraščių arba "iš anapus," kaip kai kas įtarinėja.

Dr. B. Dirmeikio žodžiai

JISAI BE GAILESČIO DU TREČDALIU DP BŪTŲ ATIDAVĖS AFRIKAI IR KT.

KRAŠTAMS, TAIP RAŠĖ DR. B. DIRMEIKIS PRANEI LAPIENEI 1948 METAIS

...Kaip jau esu rašęs, aš lengva ranka gerus du trečdalius lietuviškų DP be gailėsčio atiduočiau Afrikai, Australijai, Brazilijai ir... Venezuelai. Tie du trečdaliu sudaro daugumoj kontingentą tokių žmonių, kurie yra biauariai sutepę rankas kitų žmonių krauju. Och, kiek daug kalbos būtų apie 1941 metų birželio 22-30 dienas, kada vyko masinis Lietuvos žydų žudymas...

Vieną teisybę reikia žinoti visam laikui: Lietuvos žydus, apie 100,000, išžudė per vieną savaitę ne vokiečiai, o... Čia nutrūksta mano plunksna, nes kartu su širdimi sudreba ir ranka. Škirpa ir jo laikinoji vyriausybė su Ambrozevičium priekyje padarė didelę klaidą, iš karto pirmomis dienomis nepasipriešinę tokiai gyvuliškai aistrai. Tie visi "karžygiai", kurie dalyvavo aktinagai masinėse žydų skerdynėse (o tikrai reikėjo iš proto kraustyti, matant anuos vaizdus) šiandien įsi-

jungė į tremtinių masę ir įsijungė todėl, kad bijojo atlyginimo už savo darbus...

Šalia tų pasigailėjimo vertų "asmenybių" lietuviškose DP stovyklose randasi per 20-30 tūkstančių repatriantų, kurie 1940 m. sausio-kovo mėnesiais iškelti iš Lietuvos, pasisakydami už Vokietiją ir jos pergalę. Jų tarpe rasite gana ryškių asmenybių, kaip pavyzdį paimkite dr. J. dr. R. ... ir kt. Tiesa, dalis jų vos tik įkeliavę į Vokietiją, tuojau pat pasisakė esą lietuviai ir išvažiavę iš Lietuvos tik norėdami išsigelbėti. Bet tai buvo tik pora šimtų iš 55,000 repatrijavusių, kurių skaičiuje buvo 15,000 lietuvių... Vėliau dalį jų vokiečiai gražino į Lietuvą vokiškajai administracijai... Šiandien jų ne vienas nebeneri būti vokiečiu ir kas tik galėjo bėgo ir glaudėsi prie lietuvių DP. Visame DP skaičiuje, mano apskaičiavimu, lieka tik 10-15 tūkstančių, kurie sąmoningai dėl politinių motyvų apleido savo kraštą.

Aš turiu atsiprašyti, kad Tamstos idealizmą būsiu gal tokiais realiais teigimais pažeidęs. Tokio tikslo neturėjau; Amerikos lietuvių idealizmas turi ir toliau pasilikti skaištus ir visiškai laisvas nuo tų minčių, kurias aš čia priminiau. Bet esu giliai įsitikinęs, kad Amerikos lietuvių visuomenės vadai turi žinoti realią dalykų padėtį, ir neturi būti jokių sentimentų apgaudinėjimui. Štai kodėl aš manau, kad ir šalpos darbas, kurį Tamsta tokia energija atliekate ir į kurį tiek daug dėmesio teisingai sukauptė visa lietuviškoji visuomenė, neturėtų per daug bazuotis "lygybės sūkiu"... Nereikia, kad jau dabar reikia pradėti atlyginti tiems dvasios ubagams... Šimtai yra žmonių, kurie, būdami sieloje skaitūs, jaučia didelę neteisybę, kai šalia jų koki arogantai ir Lietuvoj jau savo sažinei vietos nebesu-

radę "tremtiniai" naudojami Amerikos lietuvių gailėstin-gumu.

...Ir vėl kartuju, kad tie klausimai yra be galo jautrūs ir jų visiškas teisingas išsprendimas nuvestų į dar didesnę savitarpinę neapykantą, intrigas, šmeižtus, denunciacijas, etc.

...Per du savo apsilankymus Vokietijoje aš turėjau progos įsižiūrėti į kiekvienos stovyklos sudėtį (o jas aplankiau beveik visas) ir parsivežiau įsitikinimą, kad geras trečdalis kiekvienos stovyklos gyventojų yra toks elementas, kuris sudaro visiems kitiems didelę moralinę naštą. Bet nėra ką su jais daryti: jų sijoti neįmanoma, perauklėti pervelu, o visą reikalą demaskavus -- komplikuojasi ir padorių žmonių problema. Vadinasi, reikia kęsti tą mėšlą, reikia jį maitinti, maskuoti, dengti ir toleruoti. Tai yra baisiai komplikuotas klausimas ir vietinių vadovybių daug kartų buvo svarstytas, nesurandant palaimingo sprendimo, kaip tik tą, kad reikia visus vienodai vertinti... Taigi visiems tenka vienodas traktavimas. Ir tam, kuris iškeliavo, bijodamas bausmės už kriminalinius prasikaltimus, ar dėl tinginystės, ar dėl avianturinės dvasios... Politinio pabėgėlio vardu prisidengė ir moteris, išbėgdama su meilužiu, Lietuvoj palikdama vyrą ir vaikus.

Aš žinau, šie mano žodžiai Tamstai, kaip idealistai, sudarys labai skaudų dyglį į širdį. Bet aš esu įsitikinęs, kad Amerikos lietuviai, kurie sudaro avangardą ir užima vadovaujancias vietas, privalo pažinti tremtinių problemą iš visų pusių.

...Reikėtų daug kalbėti, ilgai kalbėti, bet atsargumas reikalauja visų šaudmenų neiššaudyti...

Iš kairės ir iš dešinės

Atkelta iš 4 psl.

Marijos kultas tikrai yra mūsų krikščioniškosios kultūros dalis, (ir teigiama ir neigiama prasme) ir tautos dvasios ūgdymo faktorius. Tik ką tai turi bendro su reikalą į Washingtoną brukti Šiluvos, o ne Vilniaus vardą?

6. St. Yla sako, kad "gera ir teisinga kovoti tiesią bei garbingą kovą už tautą ir sostinę. Bet dangus, atrodo, veda kovą kitoj plotmėje: nori laimėti šią atkaklią tautą Dievui..." Susimąstome: Stasys Yla čia nušnekėjo taip, kaip tūlos seselės mokytojos apie dypukus; jos sakė, kad Dievas lietuvius bolševikais nubaudė už per didelius nusidėjimus...

Stasio Ylos straipsnis įrodė, kokių retų tinklu bandoma pridengti šį koplyčios vardo problema. Jis įtarė lietuvius laikantis lenkų sijono. Bet vislabai niekingai atrodo ir už sijonų laikymasis, kiek ir davimasis vedžioti už nosies. Sunku buvo ir manyti, kad Šiluvos vardas Washingtone taip silpnai pagrįstas.

Stasio Ylos straipsnis tik sustiprino pažiūrą, kad Washingtono koplyčia, jei tik ji

siejama su lietuvių vardu, turi liudyti ir katalikybę ir Lietuvą. Toks pasirinkimas turi būti siejamas su katalikybės ir tautos intresais, tuo pačiu ir Šiluvai nemetant nuvertinimo šešėlių.

Tiesa, dabar ir Aušros Vartai ir Šiluva, kaip ir visa Lietuva, yra tarybų valstybėje. Ten ir Šiluvos ir Aušros Vartų ir tautinė ir religinė priklausomybė išspręsta, mūsų ginčų ten nei klausio nei pageidauja. Ten tariasi šiuos reikalus išsprendę amžiams. Visoki mūsų (ir lenkų, ir Vatikano kartais) ginčai ir teisių bei reikalų gynimai paremti prielaida, kad tarybinė santvarka šių reikalų amžiams neišsprendė, kad gali būti ir kitokių sprendimų. Šitokioms galimybėms ir reikia būti pasirengusiems.

O pagaliau reikia prisiminti, kaip ir kuo kas bespekuliuotų, tėra viena Dievo Motina Marija, kurios malonių kiekvienas krikščionis gali tikėtis visai nesvarbu kurioje vietoje.

Prezidento Antano Smetonos 20 m. mirties sukakties minėjimą New Yorke gegužės 3 d. rengė 25 draugijos, kurios tesutruokė 200 žmonių į Akademiją, o vakarieniėje, kaip matome iš nuotraukos, dalyvavo vos 75 asmenys. Minėjimas buvo labai išskilmingai surengtas, nors publikos dalyvavo labai mažai.

Paminėjo prezidentą Smetoną

Gegužės 3 d. New Yorke Statler viešbutyje buvo akademija pagerbti buv. Lietuvos prez. Antaną Smetoną, mirusį prieš 20 m. per gaisro nelaimę Clevelande. Tarp 200 dalyvių pats žymiausias svečias buvo New Yorke senatorius Keating, pasakęs gražių žodžių apie veiloni prezidentą.

Senatoriaus pareikštoms mintims susirinkusieji gyvai reagavo. Sen. Keating dėka balandžio 28 d. Congressional Record buvo atspausdinta 70 eilučių prez. Ant. Smetonai pagerbimo kalba. Senatorius akademijos pradžioje susipažino su eile lietuvių veikėjų.

Pagrindinis akademijos kalbėtojas buvo kun. Vaišnyš, J. S., iš Kanados, pabrėžęs, jog visos nepriklausomos Lietuvos laikotarpis tampriai susijęs su Antano Smetonos asmeniu. Jo kalba keletą kartų buvo pertraukta plojimu.

Apie prez. A. Smetonos dienas, jam būnant Washington, papasakojo Lietuvos atstovas Juozas Kajeckas.

Pagerbimo akademija, trukusi 2 valandas, buvo pasikaidrinta menine dalimi, kurią atliko Irena Veblaitienė, iš Elizabeth, N. J., paskaičiusi dvi Smetonos kalbas ir palikusi gražų įspūdį apie savo skaitymo meną, solistė Irena Stankūnaitė ir Mykolo Čibo vadovaujamas Brooklyno Operetės choras, padainavęs naują dainą.

Akademijoje dalyvavo visa eilė buvusių Lietuvos vyriausybės ministrų, dip-

lomatų bei kitų, artimai dirbusių su prez. Smetona, kuriam, jeigu dabar jis būtų buvęs gyvas, būtų tekę minėti 90 m. jo gimtadienį.

Akademiją organizavo 25 organizacijos, kurios tesutruokė 200 dalyvių, o vakarieniėje dalyvavo vos 75 asmenys, įskaitant garbės svečius ir solistus.

Minėjime dalyvavusieji vėliau ypatingą savo dėmesį atkreipė į šiuos faktus: 1. Tėvas Vaišnyš, SJ, gyres Smetonos režimą, kad tasai buvęs geras, nes "mokėjęs algas kunigams ir vie nuoliams".

2. Lietuvos atstovas J. Kajeckas gal nediplomatiškai

pasielgęs, kritikuodamas savo buvusį viršininką min. P. Žadeikį, už tai, kad neleidęs prezidentui apsigyventi Lietuvos Pasilutintybės patalpose Washingtone.

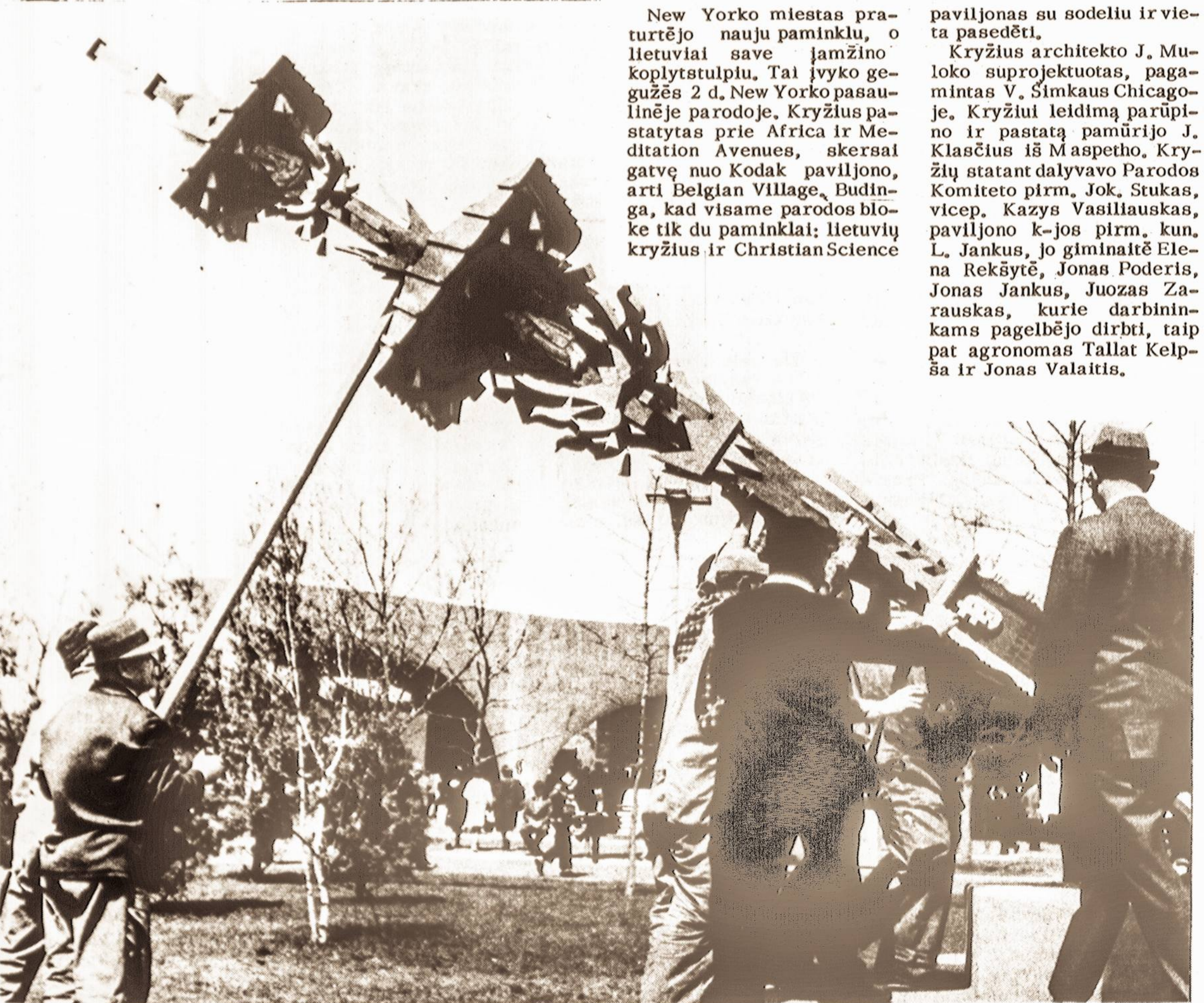
3. Minėjimo rengėjai - senatoriaus Keating informuotojai - kai kurių newyorkiečių buvo kritikuojami už tai, kad neatitaisė senatoriaus padarytos klaidos jo pareiškime, tilpusiame Congressional Record. Ten jis buvo prez. Smetoną pavadinęs "first and only President of the Independent Republic of Lithuania". Be Smetonos, juk nepriklausomos Lietuvos yra buvę A. Stulginskis ir dr. K. Grinius.

LIETUVIŠKAS KRYŽIUS PAS. PARODOJE

New Yorko miestas praturtėjo nauju paminklu, o lietuviai save įamžino kopylytulpiu. Tai įvyko gegužės 2 d. New Yorko pasaulinėje parodoje. Kryžius pastatytas prie Africa ir Meditation Avenues, skersai gatvės nuo Kodak paviljono, arti Belgian Village, Budinga, kad visame parodos bloke tik du paminklai; lietuvių kryžius ir Christian Science

paviljonas su sodele ir vieta pasėdėti. Kryžius architektė J. Muloko suprojektuotas, pagamintas V. Šimkaus Chicagoje. Kryžiu leidimą parūpino ir pastatą pamirijo J. Klascius iš Maspeho, Kryžių statant dalyvavo Parodos Komiteto pir. Jok. Stukas, vicep. Kazys Vasiliauskas, paviljono k-jos pir. kun. L. Jankus, jo gimtinaitė Elena Rekiūtė, Jonas Poderis, Jonas Jankus, Juozas Zarauskas, kurie darbininkams pagelbėjo dirbti, taip pat agronomas Tallat Kelpša ir Jonas Valaitis.

Pagrindas ką tik išpiltas, cementas vos sustingęs, nes keturias dienas iš eilės lijo, bet lietuviškas kryžius tapo pastatytas... Taip nutarė Liet. Pasaulinės Parodos Komiteto vadovybė, atvykusi į aikštę gegužės 2 su savo vyrais ir kryžių pastačiusi be J. Klasciaus, kuris Liet. Pas. Parodos Komitetui išrūpino visus leidimus ir paruošė pagrindą lietuviškajam kryžiui kukloje Pasaulinėje Parodoje. Tarp J. Klasciaus ir kun. Jankaus čia įvyko nemažas konfliktas, bet viskas gerai baigėsi.

J. Valaičio nuotrauka

Gegužės 7 d. Pasaulinėje Parodoje New Yorke lietuviškas kryžius jau buvo pastatytas ir gausiai lankomas lietuvių ir kitataučių. Iki tas kryžius pasiekė Pas. Parodos aikštę, kalbama, kad šoferis klaidžiojęs po New Yorką tris dienas. Nuotraukoje, prie kryžiaus, stovi A. Sinušienė ir V. Tysliavienė, kurios Pas. Parodoje lankėsi gegužės 7 d.

W. Sinuš nuotrauka

LIETUVOJE

Už 15 Telšių pašto ženklų 1918 metų (kada dar nebuvo nepriklausomos Lietuvos pašto) Vokietijos Frankfurte aną dieną varžytinėse sumokėta 18,000 markių (\$4,500).

Klaipėdos dramos teatras vaidino V. Mykoliaičio-Putino senai Lietuvoje vaidintą dramą "Valdovas." Režisavo A. Zadeikis.

Minske įvyko Pabaltijo ir Gudijos filmų konkursas. Pirmos dovanos (Didžiojo Gintaro) niekas nelaimėjo, bet lietuvis Žalakevičius gavo pagyrimą už režisavimą filmo "Vienos dienos kronika." Specialiais diplomais apdovanoti filminkai A. Dausa, A. Tamas ir A. Dygimas.

STEBĖTOJAS...

Trečiokas teisinasi...

A. S. Trečiokas savo pažįstamiems ir draugams teisinasi, kad jisai buvęs "priverstas" parašyti, jog

jisai "nepritaria Vienybės linijai", nes tam tikri veiksniai grasino jį atšaukti iš BALFo ir kitų organizacijų vadovybės.

Vienybėčiai, betgi žino, kad jisai dar taip neseniai galvojo ir rašė kitaip, o Rūtos Lee priėmimo Sinsų rezidencijoje Brooklyne pareiškė, kad organizacijos ekskursiją į Lietuvą laivu sekančiais metais, W. Rask-Rasčiauskas, Wide World turizmo agentūros pirm., praėitų rudenį pasakojo, jog Trečiokas labai norėjęs įsigyti Inturisto atstovybę Newarko ir tuo būdu tarpinkauti lietuviams, norintiems apsilankyti Lietuvoje.

Dauguma lietuvių yra pasipiktinę Trečioku, kuris pasidavė kai kuriems mūsų "teroristų" grasinimams. Toks persekiojimas, buvo manoma, tegali vykti sovietų okupuotose kraštuose, o ne demokratinėje Amerikoje.

Jau buvo pastebėta, kad ALTO šaukiamas Amerikos lietuvių kongresas Washingtono šiek tiek suklūna su SLA seimu Wilkes Barre, Pa. ALTO pranešimas pripažįsta ir kitą klūvinį: tuo pat metu Amerikos ukrainai atidengia paminklą savo poetui Ševčenko. Jam surinko \$250,000 aukų, gavo JAV Kongreso ir Meno komitetas pritarimą. Paminklas panašaus tikslo kaip lietuvių Šiluvos kopylytė. Tačiau, gali įvykti kivirčių, kurie atitrauktų amerikiečių dėmesį nuo lietuvių.

Atidaryme, mat, nori dalyvauti Sovietų Sąjungos ambasada, kaip sovietų Ukrainos atstovė. Paminklą gi stato antikomunistai ukrainai, kaip tik prieš sovietus didrusius. Sovietų ambasada amerikiečiams pasakoja, bėk Ševčenko buvęs kone ano šimtmečio komunistai! Panašiai maskvinių vaizduojamas ir mūsų Donelaitis. Girdi, Ševčenko esąs sovietų Ukrainos didvyris; jo vardu 190 vietovių, 775 gatvės, 340 kolchozų, 15 dirbuvų, 160 ktokų patalpų ir 140 paminklų. Jei paminklą atidengiant įvyktų politinių žaibų, aišku, amerikiečiams į aki lietuvių kongresas ne tiek kristų. Gal atidėti ramesnė diena!

Ševčenko sykį žėrė didrusiems caristams:

Ei, jūs, niekų ir prakeiktųjų gaujai! Kada susilauksite jūs galo? Kada gi ir pas mus atsiaras Washingtonas. Naują ir teisingesnę valdžią įkurti? Ateis diena, būkime tikri, jisai mums gims!

Ged. Galva Tėv. Žib, rašo: Amerikon atsikėlęs VLIKas nerado (gal neieškojo?) atamos vietos lietuviuose. Nudienė jo padėtis sunki, nes neturi politinės atamos ar veiklos plano.

Būtina sudaryti dokumentacijos centrą, nutikslinti lietuvių etnografines ribas ir užmegzti veiklų santykiavimą su kitomis tautomis. Vieno radijo (jei ir būtų tobulas) neužtenka ryšiams su tauta palaikyti.

Kanadiečių Auкуро aktorų grupė K.Binkio "Atžaly-

na vaidino Hamiltono ir New Yorke, čia iš rengėjo BALFo gavo \$820. Liko \$22,60 nuostolio. Hamiltono pajamų būta \$365,57, išlaikų \$550,06. Nuostolis \$101,84. Aktoriai nusivylę, kad New Yorke, kur, rodos, apščiai dramos kritikai, niekas apie jų vaidinimą neparasė spaudai.

Pabaltijį valdo nauja "klasė" -- komunistai. Estijoje jų 58,978. Centro komitete 109 (40 rusų). Latvijoje partijos narių 87,482, kuopelių 3,700. Centro komitete 121 (37 rusai). Lietuvoje komunistų 77,490, o kuopelių 4,758. Centro komitete 123 (40 rusų).

75 metų amžiaus ilgametis BALFo pirmininkas prel. dr. J. Končius išleido anglų kalba "Vytautas the Great - Grand Duke of Lithuania" (211 psl., 25 paveikslai, 3 žemėlapiai, kaina \$5 ir \$4). Prelatas planuoja apsigyventi Romoje ir važinėti po Europą iš archyvų ir knygy-nų mikrofilmams rinkdamas senovės Lietuvos istorijos šaltinius, kuriuos planuoja spausdinti. Gali sudaryti net 24 tomai. Kodėl prel. Končius negalėtų parašyti studijos ir apie savo vadovaujamos organizacijos veiklą. Juk tai būtų neįkainuojamas šaltinis ateities kartoms. Niekas kitas taip gerai nežino BALFo veiklos, kaip jos pirmininkas. Tokia savo studija jis atliktų didelį darbą.

Amerikos gyventojai 1964 metais pradedo turėti 997 milijonus dol. visokių sutauų. Apie 653 bil. buvo šėrai ir bonai, kiti -- pinigai bankuose, kišenėje ir paskolų bendrovėse. Gyvybes turi apsidraudę 265 bil. dol. sumai.

A. Merkelis monografijoje apie A. Smetoną primena jo mintį apie bolševikų anplūdį Lietuvoje, pareiškė jau gyvenant nacių Vokietijoje. Sakė: Čia ne paprastas razbaininkų užpuolimas, apie kurį kaimynai sužinoję, atbėga tinti. Tautos santykiu su tauta yra kitaip. Kai esi užpultas, dažnai kaimynas ne tik neatena gelbėti, bet burną užriša tylieti, nes to liepia menamieji kaimyno krašto realieji reikalai.

Teisė geriau negu istoriją pažįstas dr. M. Anyšas parašė veikalą apie senovės prūsus ir jų kovą su kryžiuočiu ordinu (1230-1283 metais). Už veikalą gavo Lietuvos Lietuvos Bičiulių draugos \$1,000 premiją. Iš autoriaus pasikalbėjimų su spauda neparyški, kad ką nors naujo pasakoja, nes neatrodo, kad svarsto, kodėl gi senovės prūsai nesukūrė valstybės kaip lietuviai? Ši klausimą kėlė ir Tysliava ir poetas Aistis. Atsakymo, tačiau, neturime.

Vilniuje pernai išėjo J. Lebedžio monografija "Mikalajus Daukša" (423 psl.). Draugo recenzentas sprendžia: "Palyginti objektyviai parašyta", įdomi ir naudinga knyga. Tegul pasisauoga Naujienų, kad nepasakelbų recenzento "kolaborantu", kaip Sulaitį apkelbė už žio rašini, apie Sluckio apysaką!

Lietuviai maršuoja Lojalumo parade New Yorke. Priekyje A. Ošlapas, A. Kynastas, Br. Spūdienė.

Mire adv. Jurevicius

Gegužės 1 d. po trumpos ligos savo namuose mirė adv. Jonas R. Urevich (Jurevičius), gyv. 148-34 84th Drive, Jamaica, N. Y. Buvo sulaukęs 68 m. amž. Vėlonis buvo gimęs Lietuvoje; vėliau atvažiavęs į JAV, baigė teisinių mokslus ir per visą gyvenimą advokatoavo.

Vėlonis paliko žmoną Juliją, sūnų Ralph, JAV oro pajėgų kapitoną, ir marčią Jo-Anne.

Laidotuviams rūpinosi Garšva. Gegužės 6 d. po gedulingų pamaldų Presentation of the B. V. M. bažnyčioje vėlonis buvo palaidotas Mt. St. Mary kapinėse Flushinge.

SPORTO ISTORIJOS REIKALU

Pranešam visuomenė, jog yra nutarta išleisti Amerikos Lietuvių Istorijos knygą, kuriai medžiaga buvo renkama per praėjusius 30 metų.

Ši knyga yra leidžiama tam, kad ateinančios kartos galėtų matyti, ką Amerikos lietuviai nuveikė per perėtus daugiau kaip 60 metų.

Knygą redaguoti sutiko buvęs sportininkas ir įvairių laikraščių redaktorius Kazimieras Jonaitis, laikraštlininkas, sporto veikėjas Edvardas Šulaitis sutiko surinkti medžiaga apie naujųjų ateivių sportinę veiklą.

Norėdami surinkti daugiau medžiagos, prašome visus, kurie reikškesi sporto veikime šiame krašte atsųsti savo pavardes ir adresus, kad jiems galėtume prisiųsti klausimų lapus.

Visais Sporto Istorijos knygos reikalais kreipkitės šiuo adresu: 2735 W. 43rd St., Chicago 32, Ill.

John Jakubs-Jakubauskas
Autorius

* PIRMĄ kartą pravestose Europos jaunimo krepšinio pirmenybėse čempiono vardą sugriebė Sov. Sąjungos rinktinėje, kurioje pirmuoju smuiku grojo rinktinės kapitonas Modestas Paulauskas. Paulauskas čia buvo pats geriausias taškų medžiotojas, prieš Jugoslaviją pelnęs net 36 taškus. Pagrindame penketuke taip pat žaidė ir kitas lietuvius — B. Salyš. Po gero M. Paulausko pasirodymo, jis buvo įtrauktas į Sov. Sąjungos olimpinę rinktinę.

BALTIJOS TAUTŲ PAŠTO ŽENKLŲ PARODA

Pasibaigė N. Y. Lietuvių Filatelistų suruošta Pabaltijo pašto ženklų paroda Pasaulinėje Parodoje. Ji tęsėsi 12 dienų -- nuo pat parodos atidarymo dienos. Buvo gerai išgarsinta visoje Amerikos filatelinėje spaudoje ir net kai kurių N. Y. didžiųjų dienraščių.

N. Y. Herald Tribune bal. 26 d. laidoje pabrėžė, kad iš Better Living Center paviljono firmų, vien tik pašto ženklų paroda buvo tinkamai paruošta Parodos atidarymo dieną.

Pašto ženklų parodos atidarymas įvyko su ceremonijomis, Hollywoodo žvaigždė, teatro ir televizijos ak-

V. W. Alones ir aktorė Celeste Holm "Better Living Centre", kur šiuo metu vyksta pašto ženklų paroda Pasaulinėje Parodoje.

torė Celeste Holm atidarė pašto ženklų parodą. Vėliau visi dalyviai, Amerikos fi-

latelijos viršūnės, buvo pakviesti pietų į Marco Polo restoraną.

Parodoje dalyvavę su savo eksponatais, lietuviai, latviai ir estai, buvo apdovanoti dovanomis.

Iniciatyva suruošti parodai buvo N. Y. Lietuvių Filatelistų D-jos ir jos pirmi-

ninko Vinco Allonio. Parodos metu buvo išleisti specialūs vokai, kurie plačiai paskleisti.

Dabar ruošiamasi Lietuvos pašto ženklų parodai, kuri turės įvykti rugpjūčio 17-23 dienom, tuo laiku, kada bus Lietuvių Diena. Bus išstatyta visa Lietuvos paštų istorija su vertingais ir retais eksponatais, turinčiais istorinės ir muziejinės reikšmės.

Taipgi bus išleisti vokai ir pritaikyti lipinimui ženkliukai, kuriuos galima bus iš parodos pasiųsti. Draugija rūpinasi gauti iš Amerikos pašto įstaigų antspaudą, kad visi slunčiami iš parodos laiškaai ar atvirutės šalia World's Fair antspaudu turėtų dar "Lithuanian Day."

Vienybė maloniai prašo skaitytojus dar neatsilyginusius už prenumeratą savo mokestį siųsti: 192 Highland Blvd.,

Motery Vienybės pirmininkė Helen Kulber ir solistė Lionė Jodytė, tariasi dėl meninės programos M. V. 30 m. sukakčiai paminėti gegužės 17 d.

VIENYBĖS angliskasis priedas

Sekantis Vienybės angliskasis priedas bus išleistas gegužės mėnesį. Bus plačiai aprašyta Rutos Lee-Kilmoytės apsilankymas Lietuvoje ir kiti įdomūs rašiniai apie lietuviškąją jaunimą Amerikoje ir anapus.

Dar kartą prašome Vienybės skaitytojų tulkos: Jūs turite sūnus ir dukras, kurie nemoka lietuviškai skaityti. Užprenumeruokite jiems VIENYBĖS ANGLIŠKĄJĮ PRIEDĄ. Duokite progos savo įpėdiniams susipažinti su lietuvybe ir lietuviška veikla.

Ukrainiečiai, lenkai ir kitų tautybių leidiniai, yra sukėlę milijonus dolerių kovai su nutautėjimu ir savo laikraščių angliskų skyrių laidoms. VIENYBĖ iki šiol tegavo apie 100 naujų prenumeratorių. Mes kviečiame visus skaitytojus prenumeruoti Vienybės angliskąjį skyrių: nuolatiniams skaitytojams prenumerata metams \$10.00, angliskąjį priedą prenumeruojant atskirai - \$5.00.

PRENUMERUOKITE VIENYBĖS ANGLIŠKĄJĮ PRIEDĄ!

Svečiuose pas Argentinos lietuvius

Tęsinys

Salomėja Narkėliūnaitė

Gerokai pažinusi Buenos Aires lietuvių, vieną gražų sekmadienį (rugpjūčio 25 d.) turėjau progos pabuvoti ir užsostinio lietuvių tarpe.

Tai buvo Berisso lietuviai. Tenai Argentinos Lietuvių Balso sukaktį jungtinėmis jėgomis rengė dvi organizacijos: pašalpinės ir kultūros draugijos Mindaugas (įst. 1931 m.) ir Nemunas (anksčiau Vargdienis, įst. 1909 m.). Jos abi apjungia tiek senosios, tiek jau Argentinoje gimusios kartos lietuvius. Nemunas subūręs liberalus, o Mindaugas katalikus.

Berisso — tai pati seniausia lietuvių kolonija Argentinoje. Štame mėsos pramonės centre, dabar turinčiame apie 30 tūkstančių gyventojų, lietuviai sudaro dešimtadalį.

Senoji karta dirbo išimtinai skerdyklose ir prie mėsos apdirbimo. Jaunesniosios kartos tarpe yra jau ir aukštasis mokyklas baigusiu.

Berisso pasiekė automobilu. Tai maždaug 100 km nuotolis, kurio nė nepajutau malonioje kompanijoje. Vairavo BALSŌ kaimynas (ir mano) Antanas Kairys. Priekyje šalia jo sėdėjau aš, o užpakalinėje sėdynėje — Kairio žmona, BALSŌ leidėjai Ona ir Pranas Ožinskai. Redaktorius Kastantas Norkus prieš tai buvo išvykęs traukiniu.

Pirmiausia atvykome į Mindaugą. Čia susitikome buenosairietį Vladą Develkį su žmona, kurie išvakarėse buvo sakę, kad taip pat vyks į Berissą. Taigi, galima sakyti, jau BALSAS savo dalyvių minimumą turėjo, jei kartais žmonių būtų pritrūkę.

Bet kur ten! Mindaugiečių susirinko per penkiasdešimt į specialiai BALSŌ sukaktį ruoštą "asadą." Taip jį vadina vaišes, kur kepamas jautis ar jautiena.

Vyrai jau girkšnojo bare, o kieme rūko asados dūmai. Jonas Talmantas (asado kepėjas) vartė didžiulius mėsos gabalus, kuriuos netrukus, tik susmulkintus, perkėlė į mūsų lėkstes.

Man atrodė, kad tos mėsos ten buvo išsisas kalnas, o kai teiravausi, kiek vidutiniškai skiriama vienam asmeniui, buvo atsakyta, kad vienas kilogramas (per du svarus).

Befilmuojant ir belfotografuojant asado kepėją ir mindaugiečius su jų svečiais, atvyko La Platos El Dia dienraščio reporteris Guido, Panella su fotografu. Mat, jisai jau žinojo, kad BALSAS švenčia savo 35 metų sukaktį ir kad joje dalyvaus lietuvių žurnalistė iš Jungtinių Tautų.

Buvo malonu susipažinti su tais argentinų žurnalistais, o reporteris Panella, draugiškumo ženklais, nusegęs nuo savo švarko atlapo savo žurnalistų draugijos ženklelį su inicialais CP (Circulo Periodistas) prisegė man to susitikimo atsiminimui. Mindaugiečiai ir jų svečiai mums karštai paplojo.

Gaila, aš nemokėjau ispaniškai, o jisai mano kalbamų kalbų, tai ir neteko smulkiau pasikalbėti apie laikraštinio darbą ir problemas. Pranul Ožinskui vertėjaujant, persimetėme tik būtiniausias mandagumo pareiškimais.

EL DIA laikraštis, BALSŌ bendradarbių dėka, net tris dienas rašė apie sukaktį ir idėjo mūsų grupinę nuotrauką.

La Platos dienraščio reporteris Guido Panella (viduryje) S. Narkėliūnaitėi atsiminimui teikia brošiūrą apie Berisso miestą.

Belaukiant, kol iškeps asada, spėjau susipažinti su didžiama dalyvių, o jų tarpe su Mindaugo ir Nemuno vadovybe.

Ir taip susipažinau su Mindaugo draugijos pirmininku Osvaldu Bakanu ir sekr. L. Mikeliūnu, Nemuno pirmininku, tą dieną baigusiu savo kadenciją A. Markumi, buv. Mindaugo pirmininku Kazimieru Pilka (chicagiško artisto Stasio Pilkos pusbroliu), su Adele Marcinkevičiene ir Feliksū Griška-Mindaugo kūrėjais, su daininku Albertu Griška, Antanu Norkumi ir jo žmona, su La Platos universiteto profesore V. Bukauskaite-Persico ir su daugeliu mielių lietuvių, kurių nė pavardžių nespėjau susižymėti. Didžiąją jų turiu savo nuotraukose, o jų malonų vaišingumą ir nuoširdumą savo atmintyje ilgus metus nešiuosiuos.

Netruko asada iškepti. Buvome pakviesti į salę, kurioje kampuotos U raidės pavidalu pasteniais buvo padengti stalai. Visus buenosairiečius (ir mane) pasodino prie pagrindinio stalo.

(Bus daugiau)

Anglijoj išėjo anglų kalba vertimas iš rusų matematikos veikalo, pavadinto Mathematical Apparatus of the Theory of Angular Momentum, kurio autoriai, greta Levinsono, du lietuviai: A.P. Jucis ir V. V. Vanagas — abu vilniečiai. Knygos kaina \$15.

Politechnikos institute Kaune posėdžiavo mokslininkų-technikų 14-ta konferencija, išklausiusi apie 200 įvairių pranešimų.

Vilniaus Tiesoje Centrinis Knygynas skelbia, kad jis priima užsakymus knygoms siųsti į užsienį. Ne Vilniuje gyveną gali užsakymus paštu prisiųsti. Ar tai reiškia, kad Amerikos lietuviai galės tiesioginiai iš Vilniaus Knygyno užsisakyti Lietuvos leidinius?

LIETUVIAI ADVOKATAI

S. Bredis, Jr.

37 Sheridan Avenue
BROOKLYN 8, N. Y.
Telefonas: APplegate 7-7083

C. A. Voket

(Vokiečiai)
41-40 74th Street
JACKSON HEIGHTS, N. Y.
Telefonas: NEWton 9-6620

Kepsnio belaukiant... dalis mindaugiečių su svečiais. Dešinėje kepimo žinovas Jonas Talmantas.

PRISIMINS STILSONĄ

Lietuvių Darbininkų Draugijos (LDD) 7 kuopa ruošias geg. 23 d. paminėti J. V. Stilsono dvejų metų mirties sukaktį. Grupė artimųjų 3 val. pp. uždės ant J. V. Stilsono kapo gėlių vainiką Cypress Hills, Jamaica Ave. & Crescent St. kapinėse.

5 val. pp. Frank Bručo svetainėje, 86-16 Jamaica Ave., Woodhavene susirenka LDD nariai ir buvę asmeniškai J. V. Stilsono draugai į akademiją. Akademija prasidės kaip 5 valandos vakare. Kalbas apie velionį pasakys: dr. P. Dagys, J. Bulvydas ir Kipras Bielinis.

Kviečia:
LDD 7 kuop. Valdyba

Iš Vilniaus pranešama, kad tenai gegužės 2 d. suėjo 90 metų amžiaus buvusiam Vytauto Didžiojo Gimnazijos direktoriui Marcelinui Šikšniui.

Ta proga didelis būrys vilniečių, buvusių jo auklėtinių ir veikėjų, tą dieną buvo susirinkę jo pagerbti ne kukliame jo namelyje Žvėryne, bet geriausiame Vilniaus restorane "Dainavoje". Plačiau apie pagerbimą bus vėliau.

ANTANAS GRIGALIUNAS ir Adelė Bobinaitė su jaunosios tėvais ir dėde Antanu Vikriku savo vestuvių bankete gegužės 3 d. Vaisėse dalyvavo per 250 svečių. Jungtuvės įvyko Angelų Karalienės par. bažnyčioje. Jaunasis yra Vienybės kaimynų R. ir A. Povilauskų giminaitis.

S. Narkėliūnaitės nuotraukos

Vienybietės A. Grigaliūno ir A. Bobinaitės sutuoktuvėse. Iš k.: A. Mažeikaitė, Mildred Mitchell, M. Diržienė, N. Kulbokienė, A. Povilauskienė, P. Šimėnienė, A. Sinušienė ir Alice Karvelis.

Park Florist

Gėlės pristatomos į bet kurias pasaulio vietas.

MATTHEW MAŽEIKA
Savininkas

80-15 JAMAICA AVE. WOODHAVEN 21, N. Y.
Telefonas: Virginia 9-3112

Haven Realty

JUOZO ANDRIUŠIO APDRAUDOS ĮSTAIGA

Patarnauja perkant ir parduodant namus, įvairiuose apdraudimo reikaluose, užpildant (Income) taksus.

J. ANDRIUŠIO TRAVEL BUREAU

Parduoda bilietus visomis susiekimo priemonėmis į visas pasaulio vietas. Money Orders.

87-09 JAMAICA AVENUE WOODHAVEN 21, N. Y.
Tel. VI 7-4477 Atdara kasdien - 9 v. r. ikj 9 v. v.

PADĖKOS

Mūsų brangiam vyrui ir tėveliui

Mečiui Kavaliauskui mirus, nuoširdžiai dėkojame: kun. Virmauskui ir kun. Klimui, suteikusiems paskutinį dvasinį patarnavimą, dr. Br. Mikoniui, sumaniai subūrusiam paskutinįjį L. T. D-jos narių pagerbos pareiškimą, tariusiam šiltą atsisveikinimo žodį ir rūpestingai tvarkiusiam gedėjimo bei laidojimo apeigas; taip pat ir Bostono Teisininkų Draugijai, Bostono A. S. D. ir Korpl. Vytis draugovėm; pp. Kubilliams, p. p. Andriuliams ir p. p. Griauzdams už betarpišką ir nuoširdų atjautimą, p. Br. Uteniui, velionio nuoširdžiam bičiuliui už "Paskutinįjį Sudiev"; kun. dr. P. Dagiui, p. St. Santvarui,

p. Sondai ir p. Zičkui šiltai atsiliepusiems spaudoje; p. Sveikausku seimai, p. Lembergtams, Poniai Bronai ir Ponui Antanui Kalvaičiui, p. p. Velbasiams, už širdingą užuojautą; p. Paukštienei už prasmingą dovaną -- Kristaus paveikslą.

Taip pat junglame mūsų giliausią padėką ir visiems kitiems lietuviams, kurie lankė velionio palaikus, gėdejo bei meldėsi už Jį.

Mes tikime, kad nuoširdi lietuviška malda, kaip kad a. a. mūsų vyras ir tėvelis gyveno ir tikėjo, Aukščiausiojo tikriausiai bus išklaudyta.

* V. KULPAVIČIUS jau senokai drožinėja kryželius, koplytėles, Vytis, kurie labai tinka dovanoti įvairiomis progomis. Norintieji kreiptasi į jį 87-07 86th Avenue, Woodhavene.

Mylimam sūnui KAZIMIERUI PAŽERECKUI balandžio 16 d. mirus ir palaidojus jį bal. 20 d. Kalvarijos kapinėse iš Karalienės Angelų par. bažnyčios, širdingai dėkojame kleb. kun. Aleksiiūnui ir jam asistavusiems kunigams ir kun. Vyt. Piktornai, atkalbėjusiam rožančių ir palydėjusiam į amžino poilsio vietą. Dėkingi esame giminaičiui kun. Ant. Pažereckui už atlaikytas šv. mišias, Ang. par. choro dirigentui M. Lluberskiui ir solistams, Garšvai už malonų patarnavimą palaidojant, V. Beleckui už rūpestingai parengtus pietus, Moterų Vienybei artimiesiems ir pažįstamiems dėkojame už maldas, užpirktas mišias, gėles, už palydėjimą į amžiną poilsio vietą ir už mūsų užjautimą sunkioje mūsų valandoje.

MOSECHUKŲ ŠEIMA

Robert F. Nark

Visokios rūšies apdrauda

AUTOMOBILIŲ APDRAUDOS SPECIALISTAS- NUOLAIMA APLIKANTAMS
26 COURT STREET, BROOKLYN, N. Y. Telefonas: MAIN 4-6400

Winter Garden Tavern Inc.

Vyta. Beleckas, sav.

1883 Madison Street
Brooklyn 27, N. Y.

(Ridgewood)

Telefonas: Evergreen 2-6440

Salė vestuvėms ir kitokioms pramogoms. Geriausias lietuviškas maistas prieinamomis kainomis.

POLAIDOTUVINIAI PIETŪS

THE

Tel TAYlor 7-9842

Arlington

385 Arlington Ave.
Brooklyn 8, N. Y.

Restaurant

Ona ir Jonas Valaičiai

Sportinės nuotrupos

EDVARDAS ŠULAITIS

Chicagos Lituanicos futbolininkai "National Soccer" lygos I diviziono pirmenybėse po 4 rungtynių eina dar be pralaimėjimo. Tai yra savotiškas rekordas, nes aukščiau jau seniai tokie dalykai neatsitiko.

Balandžio 26 d. Lituanica trečioje pirmenybinėje rungtynėse sukirto St. Joseph, Mich., futbolininkus 5:1, o gegužės 3 d. sudorojo ir meksikiečių Atlas — 4:1.

Paskutiniame susitikime Lituanicos varžovas buvo gana kietas ir pradžioje neatrodė, kad mūsiškiai nusineš tokia didelę pergalę. Po pirmo kilnio pasekmė tebuvo tik 2:1 Lituanicos naudai. Bet po pertraukos meksikiečiai atsileido ir jau tapo ne tokie pavojingi. H. Jenigas su dviem įvarčiais, M. McCluskey ir A. Stulga su vienu prisidėjo prie šios ketvirtosios iš eilės pergalės iškovojimo.

Po 4 rungtynių Lituanica turi 8 taškus, 18:3 įvarčių santykį ir, žinoma, i vietą pirmenybių lentelėje.

Gegužės 3 d. rungtyniavo ir Lituanicos rezervas, kuris sulupo Atlas rezervą tokia pačia pasekme kaip ir pirmoji komanda — 4:1. Rezervas po 4 susitikimų turi 6 taškus. Pergalę pelnė ir Lituanicos jaunieji, įveikę Spartos jaunis 2:1. Jaunieji taip pat turi 6 taškus — 3 pergales ir vieną pralaimėjimą.

* ESTAS ANTS Antson, kuris prieš metus laiko buvo mažai kam žinomas čiuožėjas, buvo išrinktas geriausiu praėjusio sezono čiuožėjui pasaulyje. Jis praėjusią žiemą tapo Europos čempionu, o olimpinuose žaidimuose laimėjo aukso medalių 1500 m. čiuožime.

* SOV. SĄJUNGOJE viešinti Amerikos vyrų krepšinio rinktinė gavo pylos ne tik nuo Sov. Sąjungos rinktinės, bet ir nuo Latvijos bei Ukrainos komandų. Latviai amerikiečius įveikė aukšta pasekme, o ukrainai tik 1 taško skirtumu. Po 5 rungtynių Amerikos rinktinė turėjo tik 1 pergalę (prieš Leningradą). Apie tai dar parašysime plačiau.

Rašant šias eilutes, jau buvo beveik tikra, jog Sov. Sąjungos moterų rinktinė laimės pasaulio krepšinio pirmenybes Peru valstybėje. Jos Lima mieste vyksiančiose pirmenybėse ėjo be pralaimėjimo, o Amerikos rinktinę įveikė net 71:37 (amerikietės turėjo 2 pralaimėjimus).

* SPORTO LAIKRAŠTIS (iš Vilniaus) kovo 21 d. numerį plačiai aprašė šachmatų meistrų Vladą Mikėną. Straipsnis sudarytas beveik vien tik iš pačio Mikėno pasakojimų apie praetį.

* Š. AMERIKOS Lietuvos ir pabaltiečių plaukimo pirmenybės bus prarastos birželio 27-28 d.d. Cleveland. Tomis pačiomis dienomis įvyks ir pabaltiečių lengv. atletikos pirmenybės.

Lojalumo parado New Yorke dalyviai. Kairėje - Lietuviams vadovavęs A. Ošlapas, Kynastas ir kt.

LIETUVIAI ACWA UNIJOS KONVENCIJOJE

Liet. siuvėjų lokalas gegužės pradžioje New Yorke buvo atstovaujamas 50 metų sukaktuvinėje Amalgamated Clothing Workers of America konferencijoje.

Lietuviai dalyvavo ir Singers Bowl (parodos rajone) vykustose iškilmėse, kur kalbėjo prez. Johnson.

Gegužės 9 d. Commodore Hotel vykusiame bankete New Yorke Lietuvos lokalas sudarė visą stalą. Tarp 500 dalyvių iš lietuvių buvo Vyt. Ubara, K. Thomas ir V. Misevičius su žmonomis, Br. Spūdienė, Fr. Kalasevičius ir G. Kazakevičius. Lokalo prezidentas Vyt. Lapšys dėl ligos dalyvauti negalėjo.

Unijos vadovybė ypač atkreipė dėmesį į lietuvius, kurių lokalas yra pats se-

niausias. Sukaktuviniame leidinyje nurodyta, kad nors lietuvių lokalas yra seniausias kaip vienetas, bet dabar yra pats jauniausias savo vadovybėje stovinčiųjų asmenų amžiumi.

Banketo pabaigoje, kaip paskiri stalai dainavo itališkai, siriškai ir kitaip, lietuviai padainavo "Kur banguoja Nemunėlis". Konvencijos delegatų tarpe buvo ir lietuvių iš Baltimorės ir kt.

BALANDAI ir DAVETUI DULAIČIAMS jų tėveliui,

VINCUI DULAIČIUI

Australijoje mirus, gilų užuojautą reiškia

TETA IR DĖDĖ GLOBIČIAI

MILDA IR ARTHUR LINDQUIST

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY
1601 S. SECOND STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: DEWey 4-5136

CHARLES J. ROMAN

(RAMANAUSKAS)
1113 MT. VERNON STREET PHILADELPHIA, PA.
Telefonas: POPlar 5-4110

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)
423 METROPOLITAN AVENUE BROOKLYN 11, N. Y.
KOPLYČIA LAIDOTUVĖMS Tel. EVERgreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRUNAS-BALTON
660 GRAND STREET BROOKLYN, N. Y.
NOTARY PUBLIC Tel. STAgg 2-5043

VISI ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

JUOZO GARŠVOS LAIDOJIMO ĮSTAIGA

231 Bedford Ave., Brooklyn 11, N. Y.
EVERgreen 8-9770

Joseph J. Garszva Anita R. Garszva
Joseph J. Garszva, Jr. John A. Pauley
LICENSED MORTICIANS

RAY'S LIQUOR STORE

JUOZAS IR IZABELE MISUNAI

(vairiausias rūšies amerikoniški ir importuoti gėrimai.
Didžiausias degtinės ir vyno pasirinkimas.

103-55 LEFFERTS BLVD. RICHMOND HILL, N. Y.
Telefonas: VIRginia 3-3544

GERIAUSIAS

INSURANCE ir REAL ESTATE

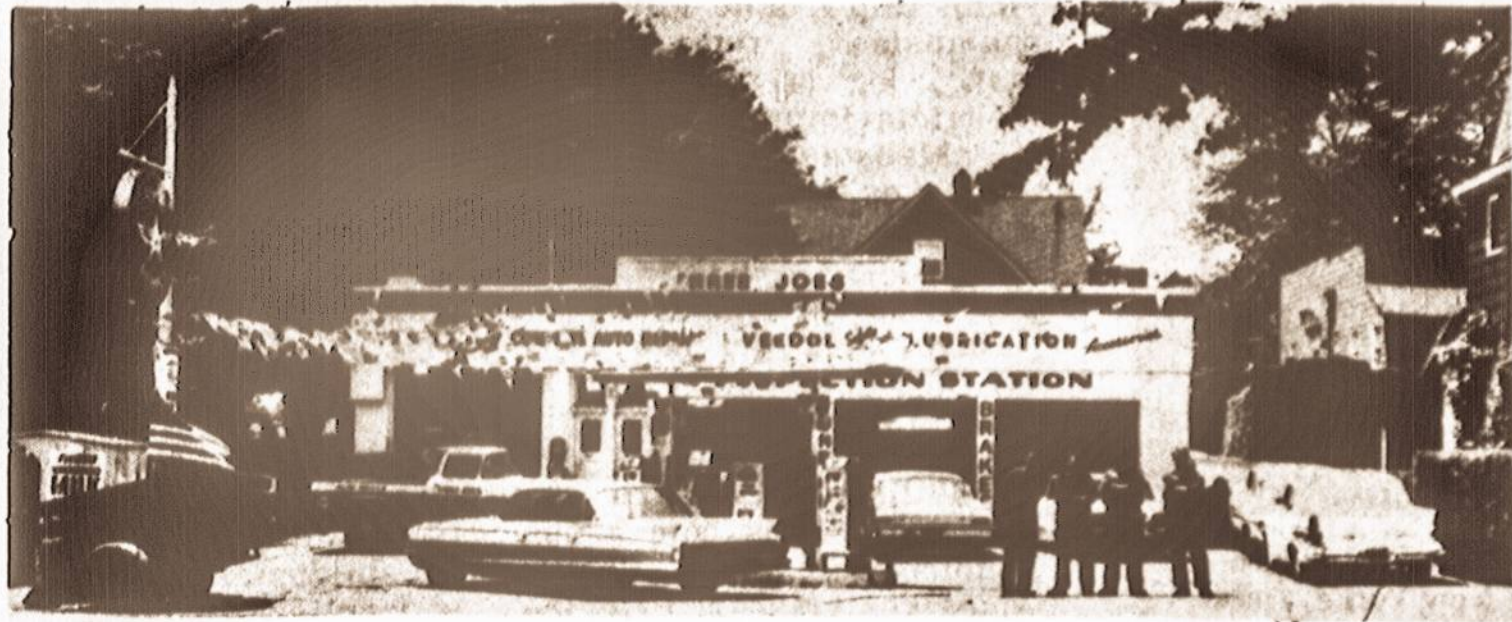
PATARNAVIMAS PAS

JOHN ORMAN AGENCY

110-04 Jamaica Ave., Richmond Hill, N. Y.

Telefonas: VIRGINIA 6-1800

THREE JOES SERVICE STATION, Inc.

85-42 Woodhaven Boulevard Woodhaven, N. Y.

Telefonas: VIRginia 6-9683

VIENYBĖ

* JONAS VALAITIS perėitą savaitgalį buvo išvykęs į Bostoną, kur Dorchesterį mirė jo tetėnas Jurgis Martinonis, sulaukęs 80 m. amžiaus. Velionis iš Lietuvos buvo nuo Liškiavos, Amerikoje išgyveno per 60 metų. Paliko dukterys Adelė, Marijona ir Ona ir sūnūs Jurgis ir Juozas.

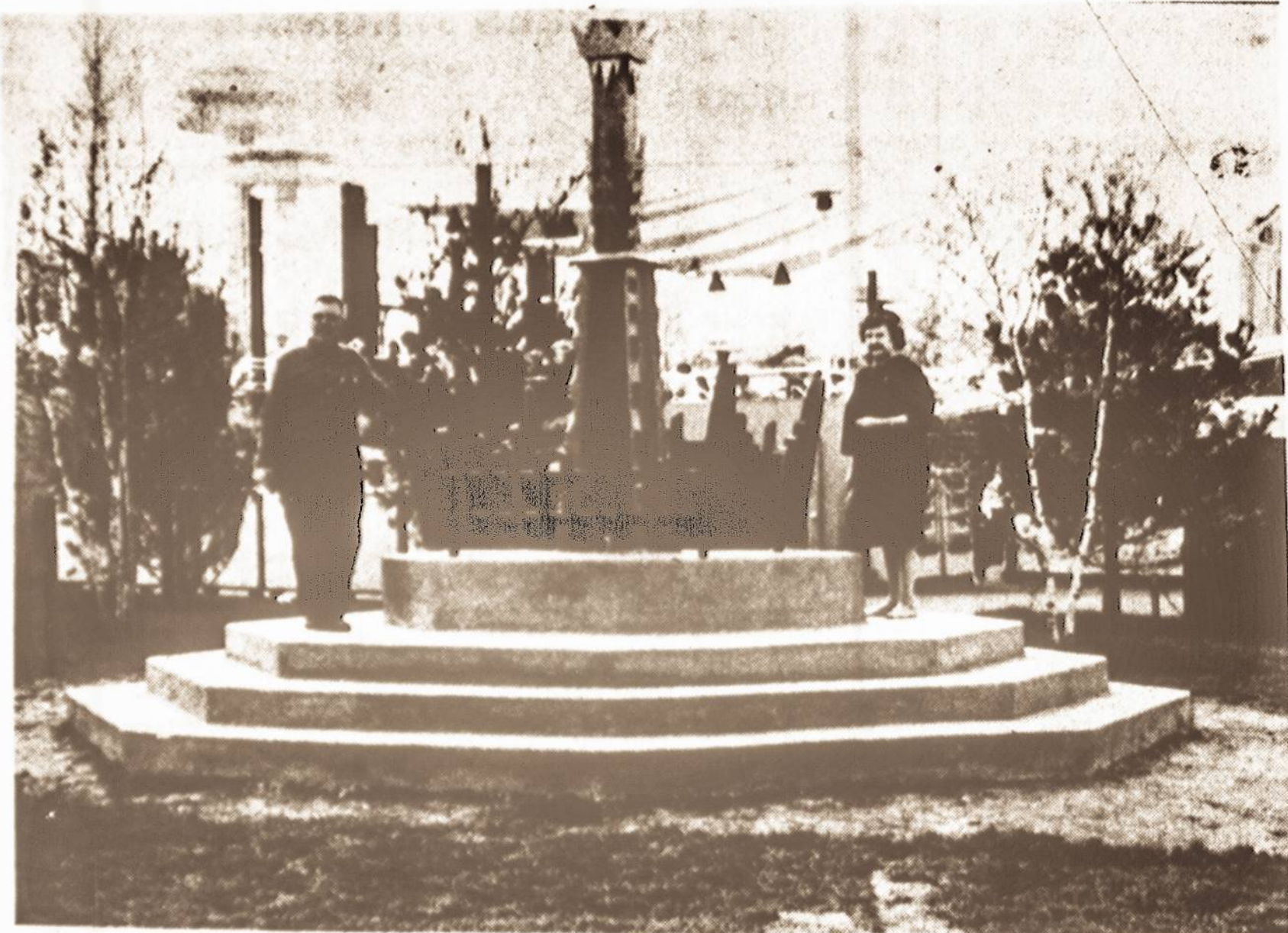
* PRAEITOS SAVAITĖS VIENYBĖ neišėjo dėl technišku liučiu. Skaitytojai, kurie gavo labai blogai atspausdintus Vienybės numerius, prašomi kreiptis į redakciją. Tą numerį maloniai iškeisime.

* LIETUVIAI, atvykstantieji į Pas. Parodą New Yorke, gali išnuomoti kambarius nakvynei Vienybės namuose, 192 Highland Boulevard, Brooklyne. Iš Vienybės namo į Pas. Parodą labai netoli.

Marija Diržienė su dukra Eleonora prie vyro kapo jo mirimo sukakties proga. Šiomet gegužės 11 suėjo vieneri metai, kai mirė siuvėjų kontraktorius ir lietuviškų reikalų rėmėjas Jurgis Diržys. Metinių proga už jo vėlę gegužės 2 d. Apreiškimo par. bažnyčioje atlaikytos pamaldos. Pietūs įvyko F. Bručo salėje Woodhavene.

S. Narkėliūnaitės nuotr.

J. KLASČIUS (kairėje) stovi ant pagrindo, kurį jį pastatė Pas. Parodoje New Yorke. Lietuviškajam kryžiui. Tas pagrindas, kaip matome nuotraukoje, įspūdingesnis už patį kryžių, Chicagoje J. Muloko sukurtą, o V. Širkaus pagamintą. Tas kryžius, visuomenės lėšomis pastatytas, atskiromis dalimis buvo atgabentas į New Yorką balandžio pabaigoje.

Praeitą savaitę Philadelphiaje ir New Yorke pas savo vaikus ir anūkus lankėsi Vienybės redaktorius Vytautas Širvydas su žmona Ona. Jiedu gyvena Vermont valstybėje. Širvydai, ta proga, apsilankė ir Vienybės redakcijoje ilgesniam pasitarimui apie laikraščio reikalus. Nuotraukoje matome (iš kairės) - O. Širvydienę, O. Valaitienę, Vyt. Širvydą ir V. Tysliavienę. Grįždami į namus, Širvydai dar lankėsi Bostone, kur gyvena jų jauniausias sūnus.

Grįžo į Lietuvą

su broliu santykiškai pairę, kai tasai paprašęs siuntinių. Jis atsakęs, kad siuntinius ir Amerikoje reikia sunkiai uždirbti.

Vasiliauskas kilimo nuo Telšių, kur tėvas turėjęs 16 ha ūkį, kur ir dabar tebegyvena. Kazys išmoko šaltkalvio amato ir atvažiavęs į Ameriką iš Švainfurto stovyklos Vokietijoje (prieš tai gyvenęs ir Sainfelde), pradėjo dirbti kaip mechanikas "Chicago Extruded Metals" bendrovėje. Vėliau jį perkėlė į kitą darbo sritį, darbams sumažėjus, dėl ko jis buvęs nepatenkintas. Paskutiniu metu dirbo kaip misingio lydytojas toje pat firmoje už 3 dol. ir 20 centų į val. Žmona dirbo prie elektroninių aparatų dalių gamybos "Amphenol Midwestern Connector Division", vakariniame Chicagos priemiestyje Brodvju.

Vaikai lankė valstybinę Mortono vidurinę mokyklą Cicerose. Jurgiui šie metai turėjo būti paskutiniai, o Aleksui dar pilnų dvejų truko. Pastarasis planavo eiti savanoriu į kariuomenę. Jurgi būtų ėmę, bet, pasak tėvo, gavęs metams atidėjimą.

Vasiliauskas pasipiktinęs, kad Naujienos įtaigojo, jog jie bėga nuo Dėdės Samo.

-- Mes nieko nelegalaus nedarom, -- jis teisinosi.

Naujienos taip pat išsigalvojusios, kad jo tėvas Telšiuose buvęs vežikas, o dabar esąs dideliu komisaru.

-- Mano tėvas nei vežiku, nei komisaru niekad nebuvo, -- tvirtina Vasiliauskas. -- Jis kaip gyveno ūkyje, taip ir tebegyvena.

SKAITO "NAUJIENAS"

Tarp skaitytomų laikraščių Vasiliauskas pirmoje eilėje išvardino tas pačias Naujienas. (Neseniai į Lietuvą grįžęs Morkus buvo šio laikraščio, o ypač jo vyriausio redaktoriaus dr. P. Grigalčio artimas bendradarbis.) Sako, skaito taip pat Draugą, Jaunimo gretas, Mūsų sodus ir amerikoniškus laikraščius. Taip pat mėgsta televizijos programas.

Tačiau iš visų laikraščių Vasiliauskui daugiausia patinkanti komunistinė Vilnis. -- Ji teisingai viską persirašo iš amerikoniškų laikraščių, -- sako.

Panašiai kaip apie Zenkevičių, taip ir apie Vilnį, šis naujusias repatrijantas mano, jog jai "nesą jokio išskaičiavimo meluoti."

Paklaustas, kada Vilnį užsisakęs, gudriai nusišypsojo ir atsakė:

-- Kada visus keliolikos popierius susitvarkėm.

Sako, kad jau nuo 1959 m. stengėsi gauti vizą iš sovietų, bet tik dabar pasisekė.

Vasiliauskas nedaro įspūdžio, kad jis būtų aršus komunistas arba didelis Amerikos priešas. Priešingai jam prezidentas Kennedy ir jo programa labai patikę. Kai neseniai lankėsi Washingtone dokumentų tvarkyti, nufilmavęs Kenne-

džio kapą. Tačiau jis manęs, kad kol gera federalinė politika pasiekia žmones, ji kažkaip pasikeičia į blogąją pusę. Prisipažino, kad jis yra neapraktikuojantis katalikas.

Kad komunistai laisvę varžo, Vasiliauskas nebijo.

-- Mes paprastai darbininkai. Ten viskas pasikeitė nuo Stalino mirties.

NEIŠIVAIZDUOJA NEPRIKLAUSOMYBĖS

Į Nepriklausomą Lietuvą jis žiūri skeptiškai. Jis jos negali išivaizduoti. Tačiau sutinka, kad vienas laisvo krašto kriteriumas būtų lietuvių valdininkai aukščiausiose vietose.

-- Ten ir dabar lietuvių viską tvarko, -- tvirtina Vasiliauskas, neneigdamas, kad visgi Chruščėvas ne lietuvis.

Jam ypatinga įspūdi padaręs sovietų konsulato tarnautojų pagarbus elgesys su Zenkevičium, ką jis laiko įrodymu, kad rusai lietuvių nedomina.

Vasiliauskas tiksliai uždirbti Lietuvoje 200 rublių mėnesį, nors statistikų duomenimis ten vidutinis darbininko atlyginimas yra tik 80-90 rublių mėnesį. Jis sako tokią aukštą atlyginimą gauna autobusų šoferiai, nes tenykdčiai nenori to darbo dirbti.

Rublio perkamoji galia yra panaši į dolerio. Transportas ir butas Lietuvoje šiek tiek pigiau atsieina kaip Amerikoje, rūbai ir liuksusinės prekės brangiau.

Vasiliauskas atsakė pasiimti leidimą grįžti atgal į Ameriką. Vaikai tokius leidimus turi.

-- Jei jiems nepatiks, galės grįžti, -- garsiai dūmą ja žmogus, neminėdamas, kad jų kaip jaunų vyrų ir nepiliečių sovietai gali ir neišleisti.

Žmona su žaliu amerikonišku pasu valės grįžti, kol viza galios.

Patinka agliškasis priedas

Gerblamieji, Papildomai siunčiu \$3.00 už angliškąjį priedą. Labai įdomus, labai reikalingas ir labai vertas kuogreičiausio piniginio parėmimo visų prenumeratorių. F. JUST New York, N. Y.